

3 Oddelek se predstavi

Kot je razvidno iz zgodovinske skice v prvih dveh poglavjih, sta jedro študija germanistike – tako kot drugod po Evropi – dolga leta predstavljali historična slovnica in starejša nemška književnost, šele kasneje so se jim priključili tudi drugi literarni, jezikoslovni in praktičnosporazumevalni predmeti. Vse dokler je imel Germanski seminar samo enega habilitiranega učitelja, je bil v strukturnem smislu enovit. Leta 1962, ob habilitaciji Dušana Ludvika, se je razdelil na Katedro za angleški jezik in književnost in Katedro za nemški jezik in književnost. Pravi razvoj posameznih kateder pa se je začel šele z razdelitvijo Oddelka za germanske jezike in književnosti na dva oddelka. V nadaljevanju prikazujemo kratek zgodovinski oris posameznih kateder in njihovih članov ter glavnih razvojnih poudarkov, obenem pa opišemo tudi siceršnje delovanje oddelka – vključno z lektorati, knjižnico in študentskimi aktivnostmi.

3.1 Katedra za starejši nemški jezik in starejšo književnost

Marija Javor Briški

Čeprav je bila Katedra za starejši nemški jezik in književnost uradno ustanovljena šele leta 1997 pod vodstvom Antona Janka, je bila medievistika že od ustanovitve Germanskega seminarja na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 1920 pomemben del tako na znanstvenoraziskovalnem kot tudi na pedagoškem področju.

Jakob Kelemina, prvi predstojnik Germanskega seminarja od leta 1920 do svoje smrti leta 1957 in prvi profesor za germansko filologijo, je preučeval predvsem srednjeveško nemško književnost, zgodovino nemškega jezika ter nemško-slovenske jezikovne in kulturne stike. Študiral je germanistiko na univerzi v Gradcu, kjer je pri profesorju Antonu Schönbachu, takrat zelo cenjenem medievistu, doktoriral s tezo *O virih Eilhartovega Tristana*. Z raziskavami srednjeveških epov oz. romanov o Tristanu in Izoldi se je uvrstil med ugledne germaniste tudi v mednarodnem merilu. Predvsem njegovo delo *Geschichte der Tristansage nach den Dichtungen des Mittelalters*, ki je 1923 izšlo na Dunaju, je naletelo na močan, a tudi kritičen odmev. Kelemina je namreč ugovarjal takrat uveljavljeni Bédierjevi tezi o *poème primitif* in trdil, da je že od vsega začetka obstajala dvojna upodobitev Tristana. Na začetku njegove znanstvenoraziskovalne poti ga je zaznamovala filološka, pozitivistična usmeritev, pozneje pa se je zgledoval tudi pri Jacobu Grimmu, ki je v znanstveno disciplino germanistiko vključil germansko oz. nemško zgodovino in etnologijo. Z raziskovanjem odnosov med slovenskim in nemškim jezikom ter slovensko-nemških kulturnih stikov v srednjem veku je v slovenski germanistiki nakazal smer, ki naj bi se osredinila na preučevanje nemškega jezika s kontrastivnega vidika ter medsebojnega vpliva nemške in slovenske književnosti. S svojo temeljitostjo in pronicljivostjo je vzpostavil izredno kakovostno tradicijo za predavanja historične slovnice, nemške srednjeveške književnosti ter za seminarske obravnave staro- in srednjevisokonemških besedil.

Po smrti predstojnika Jakoba Kelemine je **Milan Grošelj**, redni profesor za latinski jezik in književnost, v šestdesetih letih predaval uvod v germansko filologijo.

Prva visokošolska učitelja po drugi svetovni vojni, ki sta nadaljevala raziskovanje Jakoba Kelemine, sta bila Janez Stanonik in Dušan Ludvik. Preučevala sta starejši nemški jezik in književnost ter nemško-slovenske kulturne odnose. Oba sodita k drugi generaciji germanistov na Slovenskem.

Janez Stanonik, ki je leta 1948 diplomiral v Ljubljani iz anglistike in germanistike, je leta 1953 promoviral z disertacijo *Ostanki srednjeveškega nemškega slovstva na Kranjskem*. S tem področjem se je ukvarjal tudi pozneje, ko se je osredinil na anglistiko in amerikanistiko.

Za Jakobom Kelemino je nemcistiko na Filozofski fakulteti do 1978 vodil **Dušan Ludvik**. Po študiju germanistike, bohemistike in bibliotekarstva na

Univerzi v Pragi je svoj študij zaključil na Univerzi v Ljubljani, kjer je leta 1944 diplomiral pri predmetih slovenistika, primerjalna književnost in germanistika. Njegovo predvsem filološko zasnovano znanstveno raziskovanje je v glavnem posvečeno starejši nemški književnosti oz. staremu nemškemu jeziku. Leta 1955 je doktoriral s tezo o *Nemškem gledališču v Ljubljani do leta 1790*, leta 1959 pa se je habilitiral z razpravo o poznosrednjeveški nemški strokovni prozi. Poleg omenjenih razprav velja izpostaviti njegove študije o prozodiji ter njegove prispevke k nemški zgodovini jezika v povezavi z razvojem slovenščine. Leta 1973 je postal redni profesor za nemški jezik in književnost. Predaval je predvsem zgodovinsko slovnico, zgodovino nemškega jezika ter staro- in srednjevisokonemske književnosti.

Po upokojitvi Dušana Ludvika leta 1983 je **Anton Janko**, ki je s svojim delovanjem bistveno prispeval k razvoju celotne germanistike v Ljubljani, med drugim prevzel tudi skrb za nadaljnji razvoj slovenske medievistike tako na znanstvenoraziskovalnem kot tudi na pedagoškem področju. Leta 1966 je diplomiral iz nemščine in angleščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Svojo študijsko pot je nadaljeval v Kanadi, kjer je leta 1969 magistriral na Univerzi v Waterlooju, leta 1970 je na Univerzi v Torontu dosegel naziv Bachelor of Education, leta 1976 pa je na Univerzi v Waterlooju doktoriral z disertacijo *The Problem of Faith in Three Major Novels of Stefan Andres: Ritter der Gerechtigkeit, Der Mann im Fisch, and Die Versuchung des Synesios*. Od leta 1979 je bil asistent za starejši nemški jezik in književnost na Oddelku za germanske jezike in književnosti Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Po izvolitvi v docenta leta 1985 in izrednega profesorja v letu 1989 je šest let pozneje postal redni profesor za nemško književnost. Ob svojih vodstvenih dolžnostih – od 1991 do 1993 je bil prodekan Filozofske fakultete, od 1992 do 1996 predstojnik Oddelka za germanske jezike in književnosti, od 1998 do 2000 pa prvi predstojnik novo konstituiranega Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko – se je redno posvečal znanstvenemu in pedagoškemu delu.

Na znanstvenoraziskovalnem področju se je osredinil na zgodovino nemškega jezika v povezavi z razvojem slovenščine, srednjeveško nemško književnost ter na nemško-slovenske literarne odnose. Od njegovega znanstvenega opusa, relevantnega za področje medievistike, velja posebej poudariti članke *Zwei Wigalois-Fragmente aus Ljubljana* (1982), *Der von Suonegge, der von Obernburg*,

der von Scharpfenberg – trije nemški liriki s slovenskih tal (1989), *Peter Handkes Parzival* (1992), *Parzival: realnost fikcije* (1995), *Nemška literarna ustvarjalnost na Slovenskem: zgodovinski oris* (1995), *Nemško literarno tvorstvo na Slovenskem v 16. stoletju* (1996), *Die höfische deutsche Dichtung im slovenischen Raum* (2001), *Raba in pogostnost iz nemščine prevzetih besed v Trubarjevem Katekizmu (1550)* (1986), *Deutsche Lehnwörter zur Bezeichnung des Begriffskomplexes „Christliche ethische Werte und menschliche Sünden“ in Trubars Cerkovna Ordninga* (1986), prispevek o vplivu nemščine pri nastanku slovenskega pisnega jezika (1999) ter znanstveno monografijo *Nemški viteški liriki s slovenskih tal: Žovneški, Gornjegrajski, Ostrovrški* (1997), ki jo je napisal skupaj z Nikolausom Henklom.

Slika 1: Anton Janko v svojem kabinetu

V sklopu univerzitetnega poučevanja je med drugim predaval zgodovino starejše nemške književnosti, zgodovino nemškega jezika in nemško zgodovinsko slovnico ter vodil seminarje iz dvorske književnosti. Uvedel je tudi nov predmet *Nemška literarna ustvarjalnost na Slovenskem od najzgodnejšega časa*. Veliko skrb je posvečal kakovostni izobrazbi mlajšega znanstvenega kadra in vsestranskemu sodelovanju s tujimi univerzami. Študijsko se je izpopolnjeval na univerzah v

Nemčiji in Avstriji, leta 1990 je kot gostujoči profesor predaval dvorsko epiko na Univerzi v Celovcu in tik po vojni na Balkanu je kot predavatelj sodeloval pri vzpostavitvi germanistike na Univerzi v Sarajevu. Z referati je sodeloval na mednarodnih znanstvenih konferencah doma in v tujini. Med drugimi znanstvenimi simpoziji, ki jih je prirejal, je na pobudo profesorja Karla Bertaua leta 1990 tudi organiziral *XVII. Mednarodni medievistični kolokvij* v Rogaški Slatini.

Anton Janko je po eni strani nadaljeval tradicijo svojih predhodnikov, po drugi strani pa jo je dopolnjeval predvsem z vzpostavljanjem mednarodnega dialoga slovenske germanistike na področju znanosti in univerzitetnega pouka. Leta 2002 je bil ustanovni član evropskega izobraževalnega projekta *Nemška književnost srednjega veka v evropskem kontekstu*. Upokojil se je leta 2007.

Marija Javor Briški, ki predstavlja peto generacijo slovenskih germanistov, je kot naslednica profesorja Antona Janka prevzela skrb za razvoj medievistike na Oddelku za germanistiko. Po študiju nemškega in francoskega jezika s književnostjo se je 1993 zaposlila kot mlada raziskovalka na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. Od leta 1999 do 2008 je delovala na Oddelku za germanistiko kot asistentka in docentka, potem je bila dvakrat izvoljena v izredno profesorico in leta 2018 v redno profesorico za književnosti v nemškem jeziku. Pedagoško in raziskovalno je delovala na več evropskih univerzah: Celovec, Dunaj, Regensburg, Santiago de Compostela, Porto, Amsterdam, Olomuc in Palermo. Osredinja se na nemško književnost srednjega in zgodnjega novega veka. Preučevala je teoretični problem komike, njene kulturno pogojene oblike in funkcije v historiografskem diskurzu in drugih besedilih ter starejše nemške vire na Slovenskem. V zadnjem času pa raziskuje produktivno recepcijo starejše književnosti, kulturne in geografske transgresije ter emocije v literarnih besedilih.

V sklopu bolonjske prenove je pripravila več študijskih programov na prvi in drugi stopnji. Od 2003 do 2014 je s kolegi z več evropskih partnerskih univerz sodelovala pri pripravi in izvedbi mednarodnega študijskega programa European Master: *Nemška literatura srednjega veka v evropskem kontekstu*, ki je bil tudi sestavni del študijskega programa II. stopnje Germanistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Ta specializacija je omogočila ljubljanskim študentom in študentkam kakovosten in vsestranski študij medievistike v tujini v sodelovanju z mednarodnimi strokovnjaki v krogu študentov in študentk iz evropskih in

drugih držav. Leta 2009 je na pobudo prof. Johna Greenfielda z Univerze v Portu Evropska skupnost mednarodni študijski program medievistike vključila v prestižni program *Erasmus Mundus*.

Viri in literatura

- Janko, Anton (1994): Germanist Jakob Kelemina. V: *Slavistična revija* 42/2–3, 407–415.
- Janko, Anton (1995): Germanistik in Slowenien. V: Christoph König (ur.): *Germanistik in Mittel- und Osteuropa 1945–1992*. Berlin, New York: de Gruyter, 239–247.
- Janko, Anton; Grosman, Meta (2000): Oddelek za germanske jezike in književnosti. V: Jadranka Šumi (ur.): *Zbornik: 1919–1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 329–339, 354–355.
- Janko, Anton (2000): Germanistik in Slowenien. V: *Slowenien in Europa: Beiträge zur Aussenpolitik, Wirtschaft und Kultur*. Dortmund: Deutsch-Slowenische Gesellschaft NRW, 239–247.
- Janko, Anton (2001): Professor Dušan Ludvik (1914–2001): in memoriam. V: *Acta neophilologica* 34/1–2, 3–5.
- Janko, Anton (2001): Profesor dr. Dušan Ludvik: in memoriam. V: *Vestnik – Društvo za tuje jezike in književnosti* 35/1–2, 7–8.

3.2 Katedra za novejšo nemško književnost

Mira Miladinović Zalaznik in Irena Samide

V različnih obdobjih (in poimenovanjih) Oddelka za germanistiko se je nemško književnost predavalo različno, pri čemer so na vsebino in duha predavanj bolj ali manj intenzivno vplivali čas in politične okoliščine. **Jakob Kelemina** (1882–1957), ki je germanistiko študiral v Gradcu, na Dunaju pa opravil državne izpite za poučevanje, je vodil Seminar za germansko filologijo od njegove ustanovitve 1920 do svoje smrti 1957 in imel nalogo ter čast postaviti temelje slovenske germanistike v času po nastanku južnoslovanske monarhije, ki nemškemu jeziku in kulturi zaradi zgodovinsko-političnih razlogov ni bila posebej naklonjena. Po prvih pobudah za ustanovitev slovenske univerze v Ljubljani, ki so segale v leto 1848, so na novo ustanovljeni univerzi – razen tujih jezikov – seveda smeli predavati v slovenščini. Kelemino je tako doletela naloga, poskrbeti za

primerno terminologijo v slovenščini. Leta 1927 je v Ljubljani izšla njegova knjiga *Literarna veda*, ki je po prepričanju v Ljubljani izobraženega germanista iz Maribora Dejana Kosa po krivici prezrto delo, kjer je Kelemina literarno vedo prvič pri nas predstavil »kot samostojno znanstveno področje, kot integralno polje različnih teoretičnih usmeritev in kot disciplin[o] z eksplicitnimi spoznavnimi in metodološkimi načeli. [...] Kelemina je tudi prvi, ki literarno vedo izloči iz okvira nacionalne literarne zgodovine in jo umešča v kontekst nadnacionalnega znanstvenega diskurza«, kar je po Kosovem mnenju razlog (današnje) Keleminove marginalizacije.

Velik vpliv na razvoj germanistike je imel po drugi svetovni vojni germanist druge generacije, **Dušan Ludvik** (1914–2001), ki je študiral v Pragi in Ljubljani. Bil je dolgoletni predstojnik »nemškega« dela Oddelka za germanske jezike in književnosti (Oddelka za anglistiko in germanistiko) in je tako v letih 1962–1982, torej dobrih 20 let, držal niti razvoja tega dela oddelka v svojih rokah. Ludvik, ki se je sicer ukvarjal predvsem z germanskim, starovisokonemškim in srednjevisokonemškim pesništvom in jezikom, je mdr. napisal tudi nekaj študij o Kafki. V njegovem času sta bili dve tretjini vseh ur študijskega programa posvečenih usvajanju jezika, samo ena tretjina pa literaturi.

V tistem času se je na oddelku zaposlila **Helena Stupan** (1900–1992). V Gradcu je študirala germanistiko, romanistiko in slavistiko, pozneje arheologijo in tam kot prva Slovenka iz tega predmeta tudi doktorirala. Do konca 70-tih let dvajsetega stoletja je posredovala nemško književnost v obliki preglednih predavanj vse od njenih začetkov pa tja do prvih desetletij 20. stoletja s poudarkom na razsvetljenstvu in klasiki. Napisala je prvi povojni učbenik nemške književnosti v slovenskem jeziku *Nemška književnost* (1968). Delo obsega snov od starogermanskega in zgodnjekrščanskega pesništva do nemške književnosti v Vzhodni Nemčiji. V svoji knjigi je vedno znova opozarjala na povezave med nemško in slovensko književnostjo in tudi objavila nekaj slovenskih prevodov obravnavanih del ter fotografij nekaterih avtorjev. Izdala je tudi *Nemško literarno berilo* (1969) in v njem objavila odlomke najpomembnejših del nemške književnosti od začetkov do sodobnosti (Max Frisch, Friedrich Dürrenmatt), ki jih je opremila s kratkimi uvodniki in fotografijami. Takrat, ko še ni bilo spletnih povezav in proste prodaje tujejezičnih časnikov in časopisov, je to delo predstavljalo prvo širšo, skoraj neprecenljivo informacijo zainteresiranim ter bodočim germanistom

o avtorjih in delih še zlasti zato, ker tujih leposlovnih knjig, predvsem nemških, v naših knjigarnah ter celo knjižnicah še v sedemdesetih in osemdesetih letih 20. st. ni bilo v izobilju. Temu je botrovalo troje: dve svetovni vojni, zlasti druga (leta 1945 je bil sestavljen seznam prepovedanih (ne zgolj) nemških knjig in avtorjev), med vojno uničena knjižnica *Seminarja za germansko filologijo* (na NUK, kjer je bila shranjena, je leta 1944 padlo nemško poštno letalo ter jo zažgalo) in politične razmere v takratni Jugoslaviji, ki se ni navduševala nad sodobnimi tujimi pisatelji razen tistimi, ki so delili njeno ideološko prepričanje, če in kadar so ga izpričevali tudi v svojih delih. Tako je celo nobelovec Heinrich Böll le stežka prišel na naše knjižne police, saj se je javno zavzemal za v Jugoslaviji dvakrat režimsko preganjanega pesnika Edvarda Kocbeka.

Drago Grah (1937–1980) je bil germanist tretje generacije, ki je v Ljubljani študiral angleščino in nemščino. Od leta 1968 je bil zaposlen na Oddelku in tu tudi zagovarjal svojo doktorsko disertacijo z naslovom *Čas kot oblikovalna prvina v Döblinovem romanu Berlin Alexanderplatz*. S tem je zapolnil veliko vrzel slovenske germanistike, ki do takrat znanstveno ni raziskovala in se pedagoško ni ukvarjala s sodobniki. Grah je predaval novejšo ter sodobno nemško književnost. Sam je bil tudi pripovednik in prevajalec, ki je prevedel nekaj nemških del in napisal spremne študije k slovenskim prevodom nemških avtorjev. Prvi med Slovenci se je znanstveno ukvarjal z literaturo takratne Nemške demokratične republike, pisal pa je tudi o regionalnih avtorjih z robov nekdanje habsburške monarhije. To je bila v tistih časih občutljiva tema, ki se je naši znanstveniki niso lotevali s prav veliko vnemo. Po njegovi prezgodnji smrti je na Katedri za novejšo nemško književnost nastala velika praznina, ki so jo po eni strani zapolnjevali zahodnonemški lektor Gert Hofmann, zlasti pa, v Grahovem času in pozneje, kolegi Dietmar Goltschnigg in Kurt Bartsch, oba iz Gradca, ter Albert Berger iz Celovca, po drugi strani pa lasten znanstveni in pedagoški naraščaj.

Prav tako iz tretje generacije germanistov izhaja **Anton Janko** (1939), ki je doktoriral v Kanadi in nato v Ljubljani prevzel vodenje katedre za starejšo nemško književnost. Ves čas pa je predaval, pisal in objavljajl tako doma kakor v tujini tudi o novejši nemški književnosti ter bil mentor kar nekaj doktorandom (Mira Miladinović Zalaznik, Matjaž Birk) s tega področja. V nemalo svojih študijah je obravnaval medkulturnost in raziskoval medsebojne vplive slovenskih in nemških avtorjev.

K naslednji generaciji germanistov, takratnemu germanističnemu naraščaju, je med literarno-vedniki v prvi vrsti šteti **Nevo Šlibar** (1949), ki je v Zagrebu magistrirala o pesniškem delu Ilse Aichinger, medtem ko se je v svoji disertaciji, ki jo je 1991 zagovarjala v Ljubljani, koncentrirala bolj na literarno teorijo, in sicer na raziskovanje biografskih žanrov in življenjepisnega diskurza. Zaradi potreb oddelka je poleg Antona Janka še kot asistentka predavala pregled nemške književnosti, tudi 19. stoletja. Del njunih obveznosti je pozneje prevzela **Mira Miladinović**, takrat tudi še asistentka, za njo pa Marija Javor Briški, ki sta predavali tudi novejšo nemško književnost od reformacije do klasike. Neva Šlibar je bila mentorica nekaj magistrandom, ki so se znanstveno ukvarjali z novejšo nemško književnostjo (Irena Samide, Matej Šetinc, Štefan Vevar), leta 2000 je postala prva redna profesorica za nemško književnost v Sloveniji in prva dekanja FF z našega oddelka.

Zaradi dolgoletnega neorganskega razvoja germanističnega naraščaja, ki je bil na literarnem področju fokusiran na enega samega človeka, Draga Grah, ter zaradi vedno večjih potreb po različnih predavanjih s področja nemške književnosti, so bili v sedemdesetih, zlasti pa zaradi Grahove prezgodnje smrti v osemdesetih in delno še v devetdesetih letih prejšnjega stoletja, Anton Janko, sprva kot asistent, od leta 1985 kot docent, ter takratni asistentki Neva Šlibar in Mira Miladinović Zalaznik prisiljeni, leta dolgo opravljati docentske obveznosti. Asistentki sta tako predavali, izvajali izpite, spraševali pri diplomskih izpitih, popravljali klavzure, bili mentorici pri pisanju diplomskih nalog, uvajali nove predmete, predavali na novo ustanovljenem Oddelku za germanistko na Pedagoški fakulteti v Mariboru ter hkrati pisali svoja doktorata. Zato sta za svoj poklicni razvoj potrebovali več časa, kot bi bilo potrebno v normalnih razmerah.

Mira Miladinović Zalaznik je leta 1984 zagovarjala svoj magisterij, ki ga je s temo *Georg Büchners "Lenz" und Johann Friedrich Oberlins "Aufzeichnungen"*. *Eine vergleichende Untersuchung* začela pisati pri Grah, in doktorirala 1994, oboje v Ljubljani, s temo *Literarna in kritiška ustvarjalnost v nemški reviji Carriola (Ljubljana 1838–1844) s posebnim ozirom na domovinskost*. Po letu 1985 je v okviru novejše nemške književnosti predavala naslednje predmete: *Pregled nemške književnosti od reformacije do klasike*, *Pregled nemške književnosti od romantike do naturalizma*, *Pregled nemške književnosti od romantike do ekspresionizma*, *Nemška drama od Hauptmanna do Brechta*, *Novejša nemška proza*, *Novejša nemška drama*.

Uvedla je nov predmet *Nemško časnikarstvo na Slovenskem*, kjer je predavala o tekočih izsledkih svojih raziskovanj nemških časopisov in časnikov na Slovenskem. Po Antonu Janku je prevzela predmet *Nemška literarna ustvarjalnost na Slovenskem*, ki mu je dala novo vsebino s težiščem na Valvasorju ter avtorjih, publicistih in tiskarjih, ki so v 19. stoletju na Slovenskem pisali v nemškem jeziku ter tiskali nemške knjige. Leta 2012 se je upokojila, še vedno pa zelo aktivno sodeluje na znanstvenih konferencah, piše znanstvene članke in sodeluje pri razvoju slovenske germanistike.

K mlajši generaciji ljubljanskih germanistov je šteti **Ireno Samide** (1968), ki je prišla na oddelek kot lektorica ter nadaljevala svojo poklicno pot kot asistentka za književnost na Katedri za novejšo nemško književnost. Poleg nemškega jezika in književnosti je študirala primerjalno književnost in po diplomi nekaj časa delovala v svobodnem poklicu kot prevajalka in novinarka. Leta 2007 je zagovarjala magistrsko delo z naslovom *Glas muz v nemški književnosti 19. stoletja* (mentorica Neva Šlibar, somentorica Mira Miladinović Zalaznik) in leta 2012 promovirala z disertacijo o pouku nemške književnosti v gimnazijah na Slovenskem v času Habsburške monarhije (*Nemška književnost v gimnazijah na Slovenskem od 1848 do 1918*, mentorica Mira Miladinović Zalaznik, somentor Hermann Korte). Leta 2013 je postala docentka in leta 2019 izredna profesorica. Vrsto let je bila koordinatorka bolonjske prenove na oddelku in tudi sicer z različnimi funkcijami vpeta v vodenje oddelka, od leta 2018 je predstojnica. Težišča njenega pedagoškega in znanstvenoraziskovalnega dela so nemško-slovenski vzajemni odnosi, zlasti ustvarjanje nemško pišočin avtoric na Slovenskem; književnost 19. in prve polovice 20. stoletja, literarni kanon, literarna didaktika, diskurzi spola in zgodovina srednješolskega in zlasti univerzitetnega izobraževanja. Je sourednica zbirke *Slovenske germanistične študije*, ki jo izdaja oddelek v sodelovanju z Znanstveno založbo Filozofske fakultete.

Zanimanje za polpreteklo zgodovino si deli s **Petro Kramberger** (1978), ki se je zaposlila na oddelku leta 2010 kot asistentka za področje književnosti v nemškem jeziku in leta 2012 postala docentka. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je študirala nemški jezik s književnostjo in leta 2003 diplomirala pri Miri Miladinović Zalaznik (*Časopis »Correspondent für Untersteiermark« in gledališka kritika v njem*). Po diplomi je poučevala nemščino in angleščino na osnovni šoli ter bila osebna asistentka veleposlanika Švicarske konfederacije v Ljubljani. Julija

2011 je promovirala z doktorsko disertacijo z naslovom *Časopis »Südsteirische Post« (1881–1900) in njegov podlistek*. Osrednje težišče njenega znanstvenoraziskovalnega dela je časnikarstvo in nemška literarna ustvarjalnost na Slovenskem, še posebej na Spodnjem Štajerskem, slovenska kulturna zgodovina v 19. in 20. stoletju, slovensko-nemški odnosi v 19. in 20. stoletju, doktorske disertacije slovenskih kandidatov v avstro-ogrski monarhiji (1872–1918). Skupaj z Ireno Samide in Tanjo Žigon je mdr. leta 2017 izdala jubilejni zbornik za Miro Miladinović Zalaznik (*»Und die Brücke hat gezogen...«*), leta 2018 pa monografijo o prvih slovenskih izobraženkah (*Frauen, die studieren, sind gefährlich*).

Ne glede na to, da sta v okviru katedre trenutno zaposleni le dve visokošolski učiteljici, pa se znanstvenoraziskovalno z novejšo nemško književnostjo ukvarjajo na Filozofski fakulteti tudi drugi, zlasti **Tanja Žigon** (1974), izredna profesorica za prevodoslovje, zaposlena na Oddelku za prevajalstvo, ki je študirala germanistiko in zgodovino, leta 2003 magistrirala s temo *Triglav, časnik za domovinske interese (1865–1870)* (mentorica M. Miladinović Zalaznik) in leta 2008 doktorirala s temo *Peter Pavel pl. Radics (1836–1912), kranjski polihistor, ter njegovo raziskovanje nemškega gledališča v Ljubljani* (mentorica M. Miladinović Zalaznik). Znanstvenoraziskovalno se ukvarja z nemškim časnikarstvom na Slovenskem, predvsem na Kranjskem, s slovensko kulturno zgodovino, nemškim gledališčem v Ljubljani, nemško literarno ustvarjalnostjo na Slovenskem, medkulturnostjo, multikulturnostjo in prevodoslovjem. Je vodja raziskovalnega programa *Medkulturne literarnovedne študije*, v okviru katerega delujejo tudi vsi literarni znanstveniki na Oddelku za germanistiko. Vanj je vključen tudi **Johann Georg Lughofer** (1974), ki je bil od 2005 do 2009 najprej avstrijski lektor, nato je dobil mesto asistenta in je od 2009 docent za književnosti v nemškem jeziku. Poleg tega, da pokriva področje medkulturnosti, se je specializiral tudi za književnost ekzila ter avstrijsko književnost, v okviru katedre za novejšo nemško književnost so pomembni zlasti njegovi prispevki ter uredništvo monografije o Berthi von Suttner (*Literarischer Pazifismus und pazifistische Literatur. Bertha von Suttner zum 100. Todestag*, 2016) ter Josephu Rothu.

3.2.1 Mednarodno sodelovanje

Katedra seveda deluje tudi na mednarodnem področju, in sicer na več ravneh. Po eni strani je sem prištevati aktivne udeležbe članov (z referati) na mednarodnih

simpozijih, konferencah in drugih forumih. Po drugi pa je treba tu izpostaviti še zlasti tesno in plodno sodelovanje z Inštitutom za nemško kulturo in zgodovino jugovzhodne Evrope pri Univerzi Ludwiga Maximiliana v Münchnu, ki naše študente in docente izdatno podpira tako z donacijami primarne in sekundarne literature kakor tudi z računalniško opremo, štipendijami in sredstvi za skeniranje starih nemških časnikov in časopisov. Nekaj časa smo imeli tudi tesne stike z zagrebško germanistiko v okviru bilateralnega projekta raziskovanja nemških časnikov in časopisov iz 19. in 20. stoletja na Slovenskem in Hrvaškem. Poleg tega pa na Katedri redno gostujejo kolegice in kolegi z germanistik v Münchnu, Celovcu, Gradcu, Dunaju, Salzburgu, Antwerpnu, Düsseldorfu, Regensburgu, Zagrebu, Lexingtonu (University of Kentucky, USA), Wrocławu etc. kakor tudi sodobni nemško pišočji avtorji. Sodelovanje s kolegi iz tujine sega že v osemdeseta leta. Tako smo npr. skupaj z anglisti sodelovali s celovško anglistiko: Dr. Ute Hietsch, Philipp Burt in takrat še mag. Mira Miladinović smo koordinirali študentski projekt *Nachbarschaftslernen*, ki ga je osebno podprl tudi takratni rektor celovške univerze prof. dr. Günther Hödl. Kot rektor je dosegel, da je na univerzitetnem zemljišču stala tudi napisna tabla v slovenščini, nato pa je iz rektorskega budžeta financiral izid trojezične (slovensko, nemško, angleško) knjižice *Texte des Nachbarschaftslernens*, v katerih so bila besedila študentov, ki so sodelovali pri tem projektu.

Nato je bil vzpostavljen nekajleten stik z Oddelkom za kulturno filozofijo Univerze v Celovcu, zlasti s prof. Manfredom Moserjem. V svoji knjigi *Second Land. Heimatroman* (1992) opisuje gostovanje naših študentskih gledališnikov v Celovcu. Leta 1986, ob 110. obletnici smrti Anastazija Grüna, sta Anton Janko in Mira Miladinović Zalaznik skupaj s SOKW (Südostdeutsches Kulturwerk, München), zlasti z zunanjim sodelavcem prof. dr. Zoranom Konstantinovičem, ustanoviteljem prve avstrijske stolice za komparatistiko v Innsbrucku, Franzem Huttererjem, zunanjim sodelavcem prof. dr. Aloisom Schwobom in dr. Kristo Zach organizirali sploh prvi simpozij o Anastaziju Grünu na svetu. Odtlej je imela katedra redne stike z Oddelkom za primerjalno književnost na Univerzi v Innsbrucku, kjer smo gostovali tudi člani oddelka.

Leta 1991, ob razpadanju države, se je ob posredovanju Mire Miladinović Zalaznik vzpostavilo sodelovanje z graško založbo Droschl, ki je izdala dvojezično publikacijo slovenskih in avstrijskih avtorjev *Schnellstraße, Fernlicht*, ob izidu

katere je v sodelovanju z Mladinsko knjigo pripeljala v Slovenijo vse avstrijske avtorje in bila mdr. prva tuja založba, ki je razstavljala na Slovenskem knjižnem sejmu. L. 1997 je bil prek Antona Janka vzpostavljen stik z Univerzo v Bambergu, prek njih nato še z univerzami v Poznau, Wrocławu, Düsseldorfu. Sledila so obojestranska gostujoča predavanja in udeležbe na konferencah.

Leta 2001 je bil v Münchnu ustanovljen IKGS (Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas) kot priključeni inštitut Univerze Ludwiga-Maximiliana v Münchnu. Z inštitutom se je razvilo zelo plodno sodelovanje. Mdr. je IKGS za študijske potrebe našega oddelka financiral skeniranje *Carniolie* v NUKu, doniral tehnično opremo in veliko knjig. Poleg tega je marsikateri raziskovalki z raziskovalno štipendijo omogočil študijsko bivanje v Münchnu (Žigon, Kramberger, Samide). Članica njihove *Mitgliedversammlung* (= *Skupščine članov*) je bila dolga leta Mira Miladinović Zalaznik, leta 2019 jo je v tej funkciji nasledila Irena Samide. IKGS je finančno omogočal izdajo znanstvenih publikacij po skupnih konferencah oz. simpozijih, kjer smo slovenski znanstveniki redno sodelovali kot souredniki, prek njega pa so nastali tudi stiki z Univerzo v Gradcu, Innsbrucku, madžarskem Pécsu idr. V sodelovanju z IKGS smo organizirali več konferenc, nazadnje leta 2017 (od 10. do 12. maja) mednarodno interdisciplinarno konferenco *Pogled v negotovo: vizije in utopije v podonavsko-karpatskem prostoru leta 1917 in pozneje* (*Blick ins Ungewisse: Visionen und Utopien im Donau-Karpaten-Raum. 1917 und danach*)

Slika 2: Dr. Florian Kühner Wielach, direktor IKGS, na odprtju konference *Pogled v negotovo* v Ljubljani, maj 2017

Mednarodno pa katedra deluje tudi izven meja Evrope. Tako je l. 2006 vzpostavil stik z Miro Miladinović Zalaznik prof. dr. Theodore Fiedler z Univerze Lexington v Kentuckyju (ZDA), sledila so obojestranska gostovanja, l. 2011 je s pomočjo Fullbrightove štipendije Fiedler preživel tudi en semester v Ljubljani. Istega leta se je vzpostavilo tudi dolgoletno sodelovanje z Univerzo v Seville, s prof. dr. Fernandom Magallanesom. Na vsakoletnem germanističnem kongresu v Seville so sodelovali številni člani katedre in oddelka (Miladinović Zalaznik, Lughofer, Samide, Žigon, Čuden, Kramberger itd.). Prav tako leta 2006 se je začelo večletno sodelovanje z germanistiko v Vaasi, s prof. dr. Christophem Parryjem.

Zlasti intenzivno je bilo v preteklosti sodelovanje z Oddelkom za germanistiko iz Zagreba. Mira Miladinović Zalaznik je sodelovala pri mednarodnem projektu *Gedächtnis und Identität. Der kroatisch-deutschsprachige Kulturtransfer* (2006–2010; vodja prof. dr. Marijan Bobinac) ter pri slovensko-hrvaškem projektu o nemškem tisku na Slovenskem (skupaj s prof. dr. Dragutinom Horvatom). Oddelka še danes tesno sodelujeta, tako je Johann Lughofer skupaj z izr. prof. dr. Milko Car v okviru bilateralnega projekta leta 2015 organiziral odmevno konferenco *Reprezentacije prve svetovne vojne v srednjeevropskih književnostih*, zlasti Milka Car pa redno sodeluje na različnih konferencah, ki jih organiziramo v Ljubljani, tako npr. na konferenci, posvečeni avstrijskemu avtorju Karlu-Markusu Gaußu, *Obrobja in manjšine v literaturi* (25. do 26. oktober 2018, organizacija Irena Samide).

Slika 3: Konferenca o Karlu-Markusu Gaußu, 2018

Na pragu novega tisočletja se je razvilo tudi plodno sodelovanje s slovenskim znanstvenim inštitutom na Dunaju (dr. Feliks Bister, dr. Vincenc Rajšp), ki traja še danes. Tako je Mira Miladinović Zalaznik leta 2006 mdr. sodelovala pri organizaciji mednarodnega interdisciplinarnega simpozija o Anastaziju Grünu na Dunaju. Veliko gostovanj znanstvenikov in pisateljev je omogočil *Österreichisches Kulturinstitut* s sedežem v Zagrebu (ki je bil zadolžen tudi za Slovenijo), zlasti pod vodstvom prof. Leopolda Melicharja, kasneje pa *Avstrijski kulturni forum* v Ljubljani, ki deluje v okviru avstrijskega veleposlaništva in s katerim že vrsto let izvrstno sodelujemo in smo skupaj izpeljali veliko gostovanj, konferenc in projektov.

V zadnjih desetih letih se je okrepilo tudi sodelovanje z Madžarsko, zlasti z Univerzo Károli Gáspár v Budimpešti, s Svobodno univerzo v Berlinu, z Univerzo v Mannheimu (v okviru germanističnega partnerstva), z Univerzo v Črni gori itd.

3.2.2 Vizija katedre

Naloga germanistk in germanistov, ki se ukvarjajo z novejšo nemško književnostjo na oddelkih izven nemškega govornega področja, je ne samo, da se ukvarjajo s splošnimi germanističnimi temami ter nalogami, ampak tudi z medkulturnim posredovanjem, kar med drugim pomeni, da v svojem prostem času tudi prevajajo v slovenščino in nemščino. Mimo tega proučujejo regionalne avtorje, ki so bili bodisi rojeni na Slovenskem, bodisi so tu delovali in pisali v nemščini. Ker pa nobena literatura in nikakršna kulturna prizadevanja ne nastajajo izven časa in prostora, se je ta segment nemškega duhovnega, kulturnega in literarnega ustvarjanja pri nas razvijal tudi v stiku s slovenskimi avtorji. Tako lahko pravzaprav zlasti mi, ki so nam dostopni in razumljivi viri v obeh jezikih, optimalno raziskujemo tisti del nemške književnosti, ki je v stoletjih nastajal na slovenskih tleh, v stiku s slovenskima jezikom in kulturo, slovenskimi avtorji in njihovimi prizadevanji. Zadnjih dvajset let se z raziskovanjem na medkulturnem področju z več poudarka posvečajo tudi drugod po Evropi in svetu, v resnici tudi povsod tam, kjer so nekdanje živeli in delovali Nemci. Po drugi strani pa je seveda izziv posebne vrste znanstveno spremljanje avtorjev, ki so sicer slovenskega porekla, vendar so iz različnih vzrokov pisali v nemščini in objavljali v nemškem kulturnem prostoru, pri čemer niso mišljeni zgolj predstavniki slovenske manjšine. S svojim ustvarjanjem so del tako naše kakor nemške kulture.

Viri in literatura

- Kos, Dejan: Keleminov pogled na literarno vedo. V: Kresnik, Zdenka et al. (ur.) (2008): *Dr. Jakob Kelemina 1882–1957: Ob petdesetletnici smrti*. Ormož: Zgodovinsko društvo Ormož, 29–37.
- Kramberger, Petra; Samide, Irena; Žigon, Tanja (ur.) (2017): »*Und die Brücke hat gezogen, die vom Ost zum West sich schwingt*«: literarische, kulturelle und sprachliche Vernetzungen und Grenzüberschreitungen: *Festschrift für Mira Miladinović Zalaznik*.
- Miladinović Zalaznik, Mira; Samide, Irena (ur.) (2010): »*Zur Linde hier, sich dort zur Eiche wende*«: 90 Jahre Germanistik an der Universität Ljubljana. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- Miladinović Zalaznik, Mira (ur., prev.), Droschl, Max (ur.) (1991): *Schnellstraße, Fernlicht*. Graz: Droschl; Ljubljana: Mladinska knjiga.

3.3 Katedra za moderno in sodobno nemško književnost

Neva Šlibar in Špela Virant

Že večkrat omenjeni starosta slovenske germanistike Jakob Kelemina je 1927, ko je izdal svojo knjižico *Literarna veda*, eksplicitno navedel, »da sodobna literatura, ki nastaja pred našimi očmi, ne more biti predmet takih [literarno-sistematskih in literarno-zgodovinskih] študij.« (Kelemina 1927: 14) S svojim mnenjem ni bil osamljen, ravno nasprotno, tak pogled je na splošno veljal do poznih šestdesetih let, ko je na zahodu po študentskih protestih prišlo v akademskem svetu do korenitih sprememb. Za germanistiko in predvsem literarno vedo je to pomenilo odpiranje k novim raziskovalnim področjem, mdr. vključevanje še nekanoniziranih besedil, polliterarnih zvrsti, pa tudi trivialnih žanrov v univerzitetno poučevanje ter v znanstvenoraziskovalno delo. S tem sta moderna in sodobna književnost – pri čemer pod prvo razumemo književnost od 1900 dalje, pod zadnje pa literaturo zadnjih 60 let – na široko vkorakali v akademski prostor, ki se je v zadnjih desetletjih še povečal s kulturološko naravnanimi raziskavami.

Že **Helena Stupan**, ki je v obdobju od 1960 do 1975 predavala pregled nemške književnosti, je omenjala nekaj pomembnih imen povojne literature. To je razvidno tako iz zapisnikov predavanj s konca šestdesetih let kot iz dveh

publikacij, ki jih je predavateljica izdala 1965 in 1968. V *Nemškem literarnem berilu* za gimnazije najdemo odlomke povojnih del, dramskih in pripovednih, Heinricha Bölla, Wolfganga Borcherta, Friedricha Dürrenmatta, Maxa Frischa in Carla Zuckmayerja. V svoji literarni zgodovini (Stupan 1968), ki je prav tako namenjena bolj gimnazijskemu kot univerzitetnemu občinstvu, omenja v okviru nemške književnosti po drugi svetovni vojni, ki jo obravnava na 15 straneh,¹ celo nekatere danes bolj ali manj znane in cenjene avtorje iz nekdanje Nemške demokratične republike (ibid. 174–179).² Tudi diplomatska in seminarska dela, s katerimi se je takrat zaključevalo B-diplome, so lahko obravnavala avtorje in teme povojne in sodobne književnosti. Večji poudarek je izbranim avtorjem in delom v istem obdobju namenil zahodnonemški lektor **Wolfgang Held**, tudi sam pisec literarnih besedil in dober poznavalec novejšje književnosti.³ Nasledil ga je **Gert Hofmann**, ki je prav v letih svojega službovanja v Ljubljani postal cenjen in znan avtor, in je bil seveda dobro informiran o dogajanjih na nemški in avstrijski literarni sceni. Bivši študentje se spominjajo, da je sodobna besedila (recimo Thomasa Bernharda) vključeval celo v lektorske vaje, ne le v literarne seminarje. Poleg tega je takrat, v letih od 1962 do 1989, knjižnico vodila **Katarina Bogataj Gradišnik**, sama izvrstna prevajalka iz nemščine in dobra poznavalka nemške književnosti, tudi sodobne. Čeprav učni načrti niso predvidevali intenzivnejšega ukvarjanja s sodobnimi trendi, pa ga tudi niso ovirali. Knjižnica je razpolagala s sicer skromnim številom najnovejših knjig, saj so devizna sredstva zadostovala le za vzdrževanje nabave strokovnih revij. Primarno in sekundarno literaturo je pridobila v velikem delu z občasnimi darili, ki smo jih prejeli iz uradnih avstrijskih ali nemških virov, občasno tudi iz sredstev partnerskih univerz. Čeprav so si zainteresirani za sodobne avtorje in avtorice večino primarnih in sekundarnih virov kupili sami, jih je knjižnica, posebno Katarina Bogataj Gradišnik, znala usmerjati na določena dela in pisce. Ob tem

1 Omenjeni so naslednji avtorji in avtorice: Borchert, Böll, Richter, Andersch, Eich in drugi avtorji *Skupine 47*, v okviru pripovedništva Kasack, Kreuder, Nossack, Jens, Schnurre, Johnson, Schmidt, Lenz, Walser, Aichinger, Doderer, Langgässer, Schaper, Fussenegger, pri dramatik Frisch, Dürrenmatt, Hochhuth, Weiss, Hochwälder, Hildesheimer in ponovno Martin Walser, pri liriki pa Holthusen, Krolow, Nelly Sachs, Kaschnitz, Kolmar, Bachmann, Hergouth, ponovno Fussenegger in Aichinger, Busta, Lavant, Celan in Enzensberger.

2 Med njimi so: Weisenborn, Zinner, Strittmatter, Baierl, Bronnen, Marchwitza, Weiskopf, Clausius, Apitz, Fühmann, Noll, Christa Wolf, Hermlin, Huchel, Bobrowski, Kunert, Braun in Biermann.

3 Gl. prispevek Madeline Held, vdove Wolfganga Helda v pričujočem zborniku.

velja omeniti, da je tudi **Anton Janko**, ki je kasneje prevzel področje starejše in zgodnje novoveške književnosti, v Kanadi doktoriral na temo iz moderne književnosti, in sicer je proučeval novelista Stefana Andresa in njegovo delo. Pa tudi kasneje se je občasno v svojem raziskovalnem delu loteval sodobnih piscev. Jasen premik v smeri moderne in sodobne književnosti je pred tem že izvedel **Drago Grah**, ne le z disertacijo o Alfredu Döblinu, temveč tudi v svojih predavanjih in raziskavah. Intenzivneje se je ukvarjal s Heinrichom Böllom, leta 1980, ko je novembra nenadoma preminul, pa je s pregledom književnosti NDR celo gostoval na Univerzi v Celovcu. Tudi Kurt Bartsch z Univerze v Gradcu, ki je v letih 1981–1982 pomagal prebroditi kadrovske težave na literarnem področju, je strokovnjak za ta segment literature.

Vrzel, ki jo je zapustila nepričakovana smrt Draga Graha, je bilo težko zapolniti, saj so se celo študentje nadejali, da bo z njegovo docenturo in vodenjem nemške katedre zavel drugačen, svež veter, predvsem tudi na literarnem področju. Ta pričakovanja je v kratkem času svojega delovanja kot vodja in docent na več ravneh tudi izpolnil. Mesto asistentke za nemško književnost je nato leta 1981 prevzela **Neva Šlibar**, ki je od vsega začetka, čeprav najprej le v obliki proseminarjev, kasneje pa tudi pri preglednih predavanjih in seminarjih, poudarjeno vključevala literaturo 20. stoletja. Moderna in sodobna književnost sta postali glavni predmet njenih raziskav: tako je magistririj, ki ga je opravila na Filozofski fakulteti v Zagrebu pri Zdenku Škrebu in Viktorju Žmegaču, na sugestijo mentorja Škreba obravnaval pesniški opus sodobne avstrijske pisateljice Ilse Aichinger. V doktoratu se je Neva Šlibar usmerila bolj v literarno teorijo, natančneje v proučevanje različnih biografskih žanrov in v življenjepisni diskurz, toda v svoj korpus je v prvi vrsti vključila nemško ustvarjanje od sedemdesetih let dalje. Tudi v povezavi s šolskim sektorjem, tako primarnim kot sekundarnim, torej v različnih oblikah permanentnega izobraževanja, ki ga je oddelek v zadnjih dvajsetih letih vedno intenzivneje izvajal, je od vsega začetka vključevala sodobna besedila, sodobne avtorice in avtorje, kar je odsevalo tudi v izbranih maturitetnih besedilih.

Pohod moderne in sodobne književnosti tako v učne načrte za germanistiko kot tudi v učno in raziskovalno prakso od srede osemdesetih let naprej je bil neustavljiv: predavanja s temi vsebinami so bila uvedena v začetku osemdesetih let, najprej v okviru *Pregleda nemške književnosti*, ki je bil vključen tudi v zaključni

diplomski izpit, tako pri A- kot pri B-diplomah. Zanimanje za novejša in sodobna tema in trende študentk in študentov se zrcali tudi v temah diplomskih del. Od devetdesetih let naprej izvajamo na tem področju tudi podiplomski študij z organiziranimi seminarji: znanstvene magisterije na tema iz sodobne nemške književnosti so zaključili Sandra Baumgartner, Barbara Volčjak, Klavdija Hrenko Podergajs, Lucija Deželak in Vasja Vizjak (pri N. Šlibar) ter Jernej Širok, Valerija Hozjan Kovač, Martina Berič, Urška Brodar, Sofija Baškarad (pri Š. Virant). Na tema s področja sodobne nemške književnosti pa so doktorirale Vesna Kondrič Horvat, Špela Virant, Andrea Leskovec, Amalija Maček, Kristina Malgaj, Barbara Jesenovec in Tina Štrancar.

Leta 1997 je katedra pridobila najprej kot asistentko, nato kot visokošolsko učiteljico **Špelo Virant**, ki se je v največji meri posvetila sodobni književnosti in njenim najsodobnejšim trendom in je po upokojitvi Neve Šlibar leta 2012 prevzela vodenje katedre. V svoje raziskovalno in pedagoško delo vnaša Špela Virant kulturološke pristope in medijske teorije. V magistrskem delu se je ukvarjala z vplivom medijev na književnost, v disertaciji pa je obravnavala sodobna nemška gledališka besedila in njihovo »novo dramskost«. Sodelovala je tudi pri pisanju gesel za Kindlerjev literarni leksikon (KLL) in Leksikon sodobne nemške književnosti (KLG) in deluje kot sourednica interdisciplinarne revije *Ars & humanitas*.

Tudi kolegi, ki se prednostno sicer ukvarjajo s starejšimi obdobji nemške književnosti, občasno proučujejo moderno in sodobno literaturo in objavljajo članke na to tematiko. Anton Janko je s pridom povezoval srednjeveško motiviko s sodobnostjo, pisal je tudi o Tankredu Dorstu, Petru Handkeju, Hilde Spiel, Martinu Walserju, Thomasu Bernhardu idr. Mira Miladinović Zalaznik je vedno sledila svojemu težišču, slovensko-nemški primerjalni paradigmi, in je na tem področju proučevala Edvarda Kocbeka in Heinricha Bölla, odkrila izjemno produktivnega slovenskega pisatelja v nemščini Igorja Šentjurca in se poglobila v ustvarjanje Josepha Rotha. Tudi popotniška literatura različnih obdobji je priljubljen predmet raziskav, prav tako Peter Handke, s katerim smo se ukvarjali tako rekoč vsi literarni znanstveniki.

Že omenjena *Literarna veda* Jakoba Kelemine je napisana sicer v slovenščini, vendar je nastala na temelju številnih nemških virov, zato lahko upravičeno trdimo, da začenja tradicijo slovenske germanistične literarne teorije.

Keleminovo pionirsko delo, ki so ga predstavili in ocenili Janez Stanonik (1966), Anton Janko (1994) in Dejan Kos (2008), ni imelo daljnosežnih učinkov, saj je Kelemina sam slovensko germanistiko razvijal bolj tradicionalno filološko. V petdesetih letih so študentke in študentje poslušali izvrstna predavanja iz literarne teorije pri komparativistu Antonu Ocvirku. Nato, v šestdesetih in sedemdesetih letih, je literarna teorija poniknila s študijskega programa germanistike, kar je posebej presenetljivo zato, ker se je drugje, recimo na sosednji zagrebški univerzi, pospešeno in samostojno razvijala. Kar nekaj generacij študentk in študentov je zato ostalo brez sistematičnega vedenja na tem področju. Zato se je Neva Šlibar po prevzemu literarnih proseminarjev in v nadaljevanju Grahovih inovacij v začetku osemdesetih odločila za vnos nekaterih metodoloških in teoretskih vsebin ter dala pobudo, da so tudi DAAD-lektorji, konkretnije Frauke Meyer-Gosau, Jochen Fried in Johannes Preschl, le-te poudarjeno vnašali v svoja predavanja in seminarje. Preschl je tudi prvi snovalec in izvajalec predmeta *Uvod v nemško literarno vedo*, ki se je začel izvajati leta 1989. Po izvolitvi v docentko ga je prevzela in sistematično razvijala Neva Šlibar, ki je s tega področja izdala tudi visokošolski učbenik. Sedaj je širše pojmovana literarna veda z literarno teorijo in metodologijo vključena na vse tri stopnje bolonjskih študijskih programov.

Eno od literarnoteoretskih težišč, ki se je za krajše obdobje celo institucionaliziralo, je feministična literarna veda. Sredi devetdesetih let je bil na Univerzi v Ljubljani potrjen prvi podiplomski medoddelčni program ženskih študij in feministične teorije, ki ga je soosnovala Neva Šlibar in vanj vnesla literarnovedne vsebine. Njena doktorandka s tega področja, Katja Mihurko Poniž, deluje na Univerzi v Novi Gorici.

V zadnjih letih je postalo zelo aktualno tudi področje medkulturnosti, ki izhaja iz poslanstva tujejezičnih filologij: njegova družbena relevantnost se mdr. zrcali v raziskovalnem programu *Medkulturne literarnovedne študije*, ki povezuje različne literarnovedne stroke, različna področja, od literatur v medkulturnih stikih prek posredovanja, prevajanja in pouka literature v medkulturnih situacijah do medkulturnih teorij. Medkulturne vsebine so prisotne v večini predavanj in seminarjev, ki se izvajajo v okviru Katedre za moderno in sodobno književnost, bolj poglobljeno pa se z njimi ukvarja **Johann G. Lughofer**, ki je študiral na Univerzi na Dunaju. V Ljubljani je najprej deloval kot avstrijski lektor, se na

Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani redno zaposlil kot asistent in nato kot visokošolski učitelj.

Poleg integracije številnih novih znanstvenih pristopov in področij, ki odlikujejo sodobno germanistiko in ki jih razvijamo tudi pri nas, zaznamuje ljubljansko germanistiko v zadnjih desetletjih tudi intenzivna mednarodna dejavnost. Slovenski germanisti s svojimi prispevki sodelujejo na mednarodnih konferencah v tujini, organizirajo mednarodna znanstvena srečanja v Sloveniji in izdajajo zbornike z mednarodno udeležbo. Tuji germanisti – predvsem iz Evrope in ZDA – se kot gostujoči profesorji vključujejo v naš učni in raziskovalni proces. Največ sodelovanja je seveda z avstrijskimi, nemškimi in hrvaškimi univerzami. Med uglednimi znanstveniki, ki so gostovali na Oddelku za germanistiko, so bili med drugim Siegfried J. Schmidt, Gebhard Rusch, Claudio Magris, Wendelin Schmidt-Dengler, Sigrid Weigel, Sara Lennox, Viktor Žmegač, Werner Wintersteiner, Hermann Korte, Boris Dudaš in Clemens Ruthner. Najsodobnejšo avstrijsko, švicarsko in nemško literaturo pa predstavljajo pri nas tudi avtorice in avtorji sami. Njihove obiske na Filozofski fakulteti omogoča naše sodelovanje z nemškim Goethe Institutom, Avstrijskim kulturnim forumom in švicarskim veleposlaništvom. Podpirajo jih tudi slovenske založbe, saj se je tudi po zaslugi diplomantov in diplomantk germanistike znatno povečalo prevajanje leposlovnih knjig iz nemščine v slovenščino. Medkulturno literarno posredovanje je tako postalo bistveni sestavni del študijskih programov prve in druge stopnje.

Viri in literatura

Janko, Anton (1994): Germanist Jakob Kelemina. V: *Slavistična revija* 42, št. 2/3, 407–415.

Kelemina, Jakob (1927): *Literarna veda*. Ljubljana: Nova založba.

Kos, Dejan (2008): *Keleminov pogled na literarno vedo*. V: Dr. Jakob Kelemina: 1882–1957: ob petdesetletnici smrti. Ormož: Zgodovinsko društvo, 29–37.

Stanonik, Janez (1966): Dr. Jakob Kelemina. V: *Panonski zbornik*. Murska Sobota: Pomurska založba, 331–334.

Stupan, Helena (1965): *Nemško literarno berilo za gimnazije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Stupan, Helena (1968): *Nemška književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

3.4 Katedra za nemški, nizozemski in švedski jezik: moderni nemški jezik

Urška Valenčič Arh, Stojan Bračič

V petdesetih in šestdesetih letih 20. stoletja se je jezikoslovje počasi začelo osamosvajati od splošnih filoloških predmetov, ki so bili naravnani pretežno literarno in zgodovinsko-diahrono, in se uveljavljati kot samostojna znanstvena disciplina. Na takratnem Oddelku za germanske jezike in književnosti sta kot višji predavateljici začeli predavati **Adela Žgur** in **Melita Počkar**, in sicer predmete *Fonetika*, *Morfologija*, *Skladnja* in *Besedotvorje*. Leta 1961 je selitev v novo zgradbo z večjimi prostori in boljšo tehnično opremo omogočila hitrejši razvoj stroke. Med drugim je postalo laboratorijsko delo del avdiovizualnega pouka pri fonetiki. Leta 1970 so začeli uvajati lektorske vaje v manjših skupinah, kar je povečalo potrebe po usposobljenih učiteljih in lektorjih. **Janez Orešnik** je leta 1972 začel predavati *Teorijo jezika* kot neobvezni predmet in leta 1986 osnoval *Slovensko teorijo naravnosti*, ki še danes velja za mednarodno priznano jezikoslovno šolo. Pod mentorstvom Janeza Orešnika sta v okviru raziskav te skupine doktorata uspešno zaključila tudi Karmen Teržan-Kopecky in Teodor Petrič, ki sta kasneje pričela predavati na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je bila vedno bolj prisotna potreba po možnosti prevajalske usmeritve, ki je bila uvedena kot nadgradnja oz. po-diplomska specializacija splošnega programa po prvih dveh let študija. Leta 1988 je bil za prevajalsko usmeritev uveden program, ki je omogočal pridobitev naziva nemcist prevajalec. Kasneje je bil študij prevajalstva prenesen na Oddelek za prevajanje in tolmačenje Filozofske fakultete, ki je bil ustanovljen leta 1997.

Leta 1997⁴, le leto dni pred ustanovitvijo Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko, je zaradi dinamičnega razvoja prišlo do sprememb v študijskih programih, ki so do tedaj ponujali oba jezika (nemščino in angleščino) s književnostmi v sedmih različnih programih kot A-predmet ali B-predmet. Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko je od leta 1998 dalje (do uvedbe t. i. bolonjskih programov) ponujal štiri programe:

4 Oddelek za germanske jezike in književnosti se je razdelil na dva oddelka: na Oddelek za anglistiko in amerikanistiko in na Oddelek za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko, katerega prvi predstojnik je bil profesor Anton Janko.

nemščino kot enopredmetni študij pedagoške ali nepedagoške usmeritve in kot dvopredmetni študij pedagoške ali nepedagoške usmeritve.

K razvoju modernega nemškega jezika so skozi vsa leta prispevali številni tuji predavatelji in **gostujoči lektorji** iz Zvezne republike Nemčije v okviru institucije DAAD⁵ in tedanje Nemške demokratične republike. Številni so bili mednarodno priznani literarni znanstveniki ali jezikoslovci, nekateri so bili v Ljubljani tudi večkrat. V letih od 1976 do 1979 je bil lektor za moderni nemški jezik **Siegfried Heusinger**, ki se je v Ljubljano vrnil leta 1992 in je na Oddelku za germanske jezike in književnosti na FF v Ljubljani deloval kot gostujoči DAAD profesor do leta 1997. Bil je mentor sedemnajstim podiplomskim študentkam in študentom pri magisterijih in doktoratih. V letih 1994 in 1997 je organiziral dva odmevna mednarodna simpozija o besedilnih vrstah. Prvega avstrijskega lektorja smo pridobili šele po uvedbi prevajalske smeri, ko je na oddelku poučeval Fabjan Hafner med letoma 1993 in 1998.

3.4.1 Nekdanji pedagoški delavci

Adela Žgur je postala lektorica za nemški jezik leta 1950. Na Filozofski fakulteti je poučevala moderni nemški jezik vse do svoje upokojitve leta 1977. Bila je tudi honorarna predavateljica za angleški in nemški jezik na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, recenzentka učbenikov in stalna prevajalka znanstvenih ustanov. Izdala je več učbenikov za angleščino in nemščino. **Melita Počkar**, ki se je ukvarjala z nemško fonetiko in metodiko pouka nemškega jezika, je bila od 1958 do upokojitve 1978 najprej zaposlena kot lektorica, kasneje kot predavateljica. **Helena Stupan** je bila od 1958 lektorica za nemški jezik, od 1960 predavateljica za nemško književnost na Oddelku za germanske jezike in književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. **Dušan Čop** se je posvečal imenoslovju slovenskega alpskega področja in na Filozofski fakulteti med 1960 in 1970 poučeval specialno metodiko tujih jezikov. **Meta Šega** je bila lektorica na oddelku od 1961 do 1969, nemščino je poučevala tudi na drugih pedagoških institucijah. Leta 1960 je bila na oddelku v naziv asistentke izvoljena **Doris Debenjak**, ki je kasneje poučevala moderni nemški jezik kot lektorica. Po letu 1982 se je usmerila na področje slovaropisja. **Pavel Karlin**, ki je v petdesetih letih izdajal publikacije o nemškem glagolu in spisal učbenik za nemščino, je bil lektor za nemški jezik od 1961 do 1965. **Valter Braz**,

5 Deutscher akademischer Austauschdienst (Nemška služba za akademske izmenjave)

ki velja za najplodovitejšega pisca učbenikov za nemščino v povojnem času, je deloval kot lektor za nemški jezik in književnosti od 1961 do 1975. **Meta Šega** je bila lektorica za moderni nemški jezik na Oddelku za germanske jezike in književnosti med letoma 1961 in 1969. Lektorske vaje in vaje iz prevajanja v nemščino je od leta 1975 in vse do upokojitve 1998 vodila **Käthe Grah**. Lektorica za moderni nemški jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani **Helena Spanring** je poučevala moderni nemški jezik od 1977 do 1989, od študijskega leta 1982/83 je bil poudarek predvsem na nemški idiomatiki. **Jasna Makovec-Černe**, ki je bila zaposlena na Filozofski fakulteti v Ljubljani od leta 1980 do 1991, sprva kot lektorica, nato pa kot asistentka za moderni nemški jezik, je poučevala moderno germanistično jezikoslovje s poudarkom na besediloslovju in kontrastivno analizo nemškega in slovenskega jezika. Doktorirala je leta 1990 z disertacijo *Die Thema-Rhema-Gliederung in deutschen und slowenischen Texten* pod mentorstvom Pavice Mrazović iz Novega sada, ki je tudi sicer zelo podpirala sodelovanje med germanisti-jezikoslovci nekdanje Jugoslavije. **Marjeta Senčar**, ki je leta 1987 na Filozofski fakulteti zaključila magistrsko delo z naslovom *Analiza napak v nemških pisnih izdelkih slovenskih slušateljev nemščine*, je bila lektorica za nemški jezik med letoma 1982 in 2009. Vodila je vaje iz modernega nemškega jezika in idiomatike. Leta 1983 se je na oddelku zaposlil **Niko Hudelja**, ki je vodil lektorske vaje iz nemškega jezika na oddelkih za etnologijo, zgodovino in umetnostno zgodovino ter je na področju poučevanja jezika stroke izdal več učbenikov. Leta 1997 je na Filozofski fakulteti magistriral s temo *Phraseologismen der wissenschaftlichen Fachsprache „Geschichte“ / Frazologemi strokovnega jezika zgodovinske znanosti*. Leta 2016 je izdal nemško-slovenski zgodovinski slovar, ki obsega več kot 40.000 gesel in podgesel. **Marjana Kordaš** je bila 1986 sprejeta na Filozofsko fakulteto, kjer je vodila metodiko nemškega pouka na Oddelku za germanistiko in lektorat nemškega jezika na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo. Višja predavateljica za moderni nemški jezik **Ana Renčelj**, ki je tudi preučevala fonološki sistem in pravopisne posebnosti nemškega jezika, je poučevala moderni nemški jezik in nemško fonetiko od 1986 do upokojitve 1990. Nemški jezik na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, kasneje tudi na Oddelku za pedagogiko in na Oddelku za bibliotekarstvo, je poučevala lektorica **Madita Šetinc Salzmann** od 1987 do 2006. Kot lektorica za moderni nemški jezik je **Erna Kožar** vodila lektorske vaje od 1989 do upokojitve leta 1997.

Ana Marija Muster se je na Filozofski fakulteti leta 1991 zaposlila kot asistentka za metodiko nemškega jezika. Med drugimi predmeti s področja didaktike je imela tudi predavanja in vaje iz morfologije nemškega jezika. **Kasilda Bedenk** je na Oddelku za germanske jezike in književnosti kot lektorica od 1993 do 1998 vodila jezikovne vaje, vaje iz prevajanja v slovenski jezik in idiomatiko nemškega jezika. Lektorske vaje za študente umetnostne zgodovine in primerjalne književnosti je od 1995 do upokojitve 2007 vodila **Stanislava Petrišič**. Med 1998 in 2011 je moderni nemški jezik poučevala **Suzana Kerin**, ki je vodila lektorske vaje, vaje iz prevajanja v nemščino ter medkulturnost za področje Švice. **Vitoslava Gačesa** se je posvetila jezikovnemu izobraževanju odraslih in je kot lektorica za nemški jezik delovala na oddelku od 2007 do 2009. Več let je bila lektorica tudi **Irena Samide**, ki je vodila jezikovne vaje od 1998 do 2001, ko je postala asistentka za literaturo. **Tanja Škerlavaj**, ki je leta 2008 na Filozofski fakulteti v Ljubljani zaključila študij germanistike in anglistike, je za svojo raziskovalno nalogo *Parafraza v sodobnem nemškem jeziku. Teoretični in uporabni vidiki s posebnim poudarkom na poučevanju nemškega jezika* prejela študentsko Prešernovo nagrado FF. Leta 2008 je znanstveno delo nadaljevala na Filozofski fakulteti in doktorski študij zaključila z disertacijo *Stilistične funkcije večpomenskosti v nemških oglaševalskih besedilih / Stilistische Funktionen von Mehrdeutigkeit in deutschen Werbetexten*. Na oddelku je bila asistentka za nemški jezik v času med oktobrom 2013 in julijem 2014 ter aprilom 2015 in julijem 2016, naziv docentke je prejela leta 2016, leta 2019 se je zaposlila na oddelku na mestu visokošolske učiteljice. Je prejemnica nagrade Jacoba in Wilhelma Grimma Nemške akademske službe za izmenjavo (DAAD) za dosežke mladih germanistov na področju raziskovanja nemškega jezika, literature in kulture. Krajši čas so jezikovne vaje vodili **Neva Šlibar**, **Birgit Volčanšek Babič**, **Blanka Borin**, **Helena Kuster** in **Mladen Rieger**, asistentka za moderni nemški jezik je bila nekaj časa tudi **Ada Gruntar Jermol**.

3.4.2 Sedanji pedagoški delavci

Stojan Bračič je bil od 1979 do 1990 na Oddelku za germanske jezike in književnosti zaposlen kot asistent, od 1990 do 1994 kot docent, od 1994 do 1999 kot izredni profesor za nemški jezik. V naziv rednega profesorja za nemški jezik je bil izvoljen leta 1999. Med letoma 1992 in 1994 je vodil Lingvistični krožek Filozofske fakultete. Med letoma 1998 in 2000 je bil namestnik predstojnika

Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko, in med letoma 2000 in 2002 predstojnik oddelka. Od 1999 do 2019 je bil vodja Katedre za moderni nemški jezik. S svojo magistrsko nalogo (*Naklonskost v sodobnem nemškem jeziku s posebnim ozirom na razvojne tendence pri izražanju gotovostne naklonskosti*), doktorsko disertacijo (*Komunikativna funkcija sodobnega nemškega pogovornega jezika v časopisnih potopisih*) ter mnogimi znanstvenimi in strokovnimi prispevki s področja nemškega jezikoslovja je kot mednarodno uveljavljeni jezikoslovec močno prispeval k razvoju in mednarodnemu ugledu nemške germanistike na ljubljanski univerzi. Med 2000 in 2007 je bil sourednik revije *Linguistica*, med 2008 in 2010 je bil njen glavni urednik. Od leta 2011 je v uredniškem odboru revije *Beiträge zur Fremdsprachenvermittlung*. Na znanstvenem področju se ukvarja z germanistično lingvistiko, zlasti z nemško skladnjo, besediloslovjem in stilistiko ter pragmatiko in pragmalingvistiko. Svoje dolgoletno pedagoško delo je prenesel v univerzitetni učbenik *Textgrammatik–Textsemantik–Textstilistik. Ein textlinguistisches Repetitorium* (2007, 2011, 2018), ki je izšel v soavtorstvu in sodelovanju z Albrechtom Greulejem (Regensburg) in Ullo Fix (Leipzig). Med letoma 1993 in 2000 je bil koordinator partnerstva med Inštitutom za germanistiko Univerze v Leipzigu in Oddelkom za germanistiko Filozofske fakultete v Ljubljani.

Slika 4: Stojan Bračič, Darko Čuden (spredaj Theodore Fiedler)
na slovesnosti v Modri sobi, 2017

Darko Čuden je na Filozofski fakulteti leta 1989 diplomiral iz angleškega in nemškega jezika s književnostjo. Magistriral je leta 1999 z delom *Kontrastivna analiza časovnih odvisnikov v nemščini in slovenščini* in leta 2002 doktoriral z delom *Časovnost kot skladenjska kategorija v nemščini in slovenščini*. Leta 1991 se je zaposlil na Filozofski fakulteti UL, kjer dela kot izredni profesor za moderni nemški jezik. Težišča njegovega pedagoškega in raziskovalnega dela so oblikoslovje, besedotvorje, besedoslovje, skladnja, pomenoslovje, imenoslovje in kontrastivno jezikoslovje. V zadnjem združuje vse prejšnje jezikoslovne discipline in ga raziskuje z vidika jezika kot sistema, še bolj pa z vidika jezikovne rabe. Uvedel je tudi predmeta semiotika in semantika ter onomastika. Prevedel je številna literarna dela iz angleščine, nemščine, danščine, norveščine, švedščine in ferščine in mnogo sodobnih gledaliških del z nemškega, norveškega, danškega, švedskega, španskega in portugalskega govornega področja. Leta 2016 je bil v ožjem izboru za Sovretovo nagrado, in sicer za prevode leposlovnih del s skandinavskega (germanskega) področja. Je dobitnik Linhartove listine ZKO Slovenije za leto 1997.

Mateja Gaber je na Filozofski fakulteti v Ljubljani diplomirala iz slovenskega jezika in književnosti leta 1988 in iz nemškega jezika in književnosti leta 1989. V svojem magistrskem delu z naslovom *Heinrich von Veldeke. Eneit. Književni liki v odnosu do gote in ére* je raziskovala srednjeveško nemško književnost in magistrirala leta 2000. Leta 2014 je doktorirala s temo *Podoba Walterja von der Vogelweideja v fiktivnih biografijah od 19. do 21. stoletja*. Pri svojem raziskovalnem delu odkriva nova spoznanja na področju književnosti srednjega veka, minezanga, gledališke pedagogike, sodobne umetnosti in umetnostne zgodovine. Je predsednica Akademskega zbora Filozofske fakultete (od 2017 do 2021).

Lars Felgner je med letoma 1994 in 2002 študiral retoriko, publicistiko in komunikologijo na univerzi v Tübingenu v Nemčiji, na univerzi na Dunaju in na kalifornijski univerzi San Francisco State University. Magistriral je leta 2001 na univerzi Eberhard-Karls-Universität v Tübingenu z magistrskim delom *Ethische Aspekte unternehmerischer Public Relations: eine theoretische Studie zur Notwendigkeit einer ethischen Fundierung der Public Relations*. Na Filozofski fakulteti UL je doktoriral 2015 z doktorskim delom *Pomen kinezike in prozodije v tolmačenem medicinskem pogovoru / Die Bedeutung kinesischer und prosodischer Aspekte im gedolmetschten medizinischen Gespräch*. Med študijem in kasneje je

svoje znanje izpopolnjeval na področju poslovnega komuniciranja in stikov z javnostmi, tako v teoriji kot tudi v praksi v Nemčiji in ZDA. Od leta 2002 živi in dela v Sloveniji kot prevajalec in učitelj za retoriko, javno nastopanje in tolmačenje. Pri pedagoškem delu predaja svoje znanje o modernem nemškem jeziku na vseh stopnjah in o retoriki. V študijskem letu 2016/2017 je izvajal predavanja iz fonetike. Na znanstvenoraziskovalnem področju se poleg retoriki posveča tudi neverbalni komunikaciji in tolmačenju za skupnost.

Uršula Krevs Birk je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani študirala nemški in slovenski jezik s književnostjo. Kot asistentka za nemški jezik se je leta 1994 zaposlila na jezikovni katedri. Magistrsko delo z naslovom *Argumentellipse in schriftlicher Kommunikation unter der Bedingung einer speziellen sozialen Situation / Elipsa argumenta v zapisanih besedilih, nastalih v posebnih družbenih okoliščinah* je uspešno zaključila leta 1996. Tri leta kasneje je doktorirala z disertacijo *Argumentellipse in deutschen und slowenischen schriftlichen Reportagen / Elipsa argumenta v nemških in slovenskih pisnih reportažah*. Znanstvenoraziskovalno se ukvarja z naslednjimi področji: skladnja, besedoslovje in besediloslovje, jezikoslovne metodologije, kontrastivno jezikoslovje, kontaktno jezikoslovje, večjezičnost in slovenščina kot drugi/tuji jezik. Med letoma 1994 in 2009 je v organizaciji Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik FF vodila tečaje za slovenščino, jezikoslovni lektorat (SSJLK) ter izobraževalni seminar za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika na temo „Nemško-slovenska kontrastiva“. Je članica v uredništvih znanstvenih publikacij pri založbi Filozofske fakultete in mentorica študentom na programu Germanistika. Leta 2014 je postala izredna profesorica za nemški jezik. Od marca 2019 vodi jezikovno katedro. Leta 2006 je izdala znanstveno monografijo *Argumentellipse. Aktantenweglassung in deutschen und slowenischen Reportagetexten* in leta 2012 učbenik *Einführung in die germanistische Linguistik. Eine Propädeutik für Germanistikstudierende mit interkulturellem Ansatz*.

Christiane Leskovec je na Filozofski fakulteti leta 2000 diplomirala iz etnologije in kulturne antropologije ter nemščine. Na raziskovalnem področju nadgrajuje svoje znanje na različnih področjih modernega nemškega jezika, predvsem na področju nemščine kot drugega/tujega jezika. Vodi jezikovne vaje v vseh letnikih. Svoje bogate pedagoške izkušnje je prenesla v učbenike *Unter der Lupe 1: ein Lehr- und Übungsbuch für Deutsch als Fremdsprache* (2010) v soavtorstvu z Urško Valenčič Arh, *Nemščina za etnologue in kulturne antropologe* (2014)

in *Einblicke: ein Übungsbuch für Deutsch als Fremdsprache für Fortgeschrittene* v soavtorstvu s Thomasom Migdalasom (2018). Christiane Leskovec je bila vrsto let koordinatorka za jezikovne vaje na oddelku.

Mojca Marija Peternel je po končanem študiju nemščine in zgodovine leta 2000 na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani končala magistrski študij. Pet let kasneje je na istem oddelku zaključila doktorsko disertacijo z naslovom *Nemški časopisi na Slovenskem v revolucionarnem letu 1848*. Leta 2004 je postala asistentka za didaktiko nemščine, leta 2012 pa docentka za področje slovenske in obče zgodovine 19. stoletja. V središču njenega znanstvenega raziskovanja so predvsem časopisi 19. stoletja. Na oddelku za zgodovino vodi predmet *Nemščina za zgodovinarje*.

Viktorija Osolnik Kunc po končanem študiju nemščine in angleščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani nadaljuje svojo znanstveno raziskovalno pot na področju prevodoslovja ter strokovne in poslovne komunikacije. Leta 2005 je uspešno dokončala magistrsko delo z naslovom *Verständlichkeit in der Fachkommunikation: eine Analyse am Beispiel deutscher und slowenischer Verwaltungsschreiben / Razumljivost v strokovni komunikaciji*. Je ustanoviteljica in predsednica združenja stalnih sodnih tolmačev in pravnih prevajalcev Slovenije.

Saša Podgoršek je študirala na Oddelku za germanistiko na Univerzi v Ljubljani, na Univerzi na Dunaju in na Univerzi v Kasslu, kjer je leta 2001 zaključila magistrsko delo *Schulung des Hörverstehens im Hochschulbereich: am Beispiel der Auslandsgermanistik in Ljubljana*. Leta 2016 je doktorirala na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem z disertacijo *Razširitev učnega okolja ob podpori informacijske in komunikacijske tehnologije pri pouku tujih jezikov*. Vodi jezikovne vaje na oddelkih za etnologijo in kulturno antropologijo ter umetnostno zgodovino. Do študijskega leta 2014/15 je vodila tudi jezikovne vaje za študente nemščine in do leta 2018/2019 poučevala nemščino za filozofe. Je avtorica učbenika *Nemščina I za etnologue in kulturne antropologe* in od leta 2017 predsednica Slovenskega društva učiteljev tujega strokovnega jezika.

Janja Polajnar Lenarčič je leta 2000 končala študij nemščine in angleščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani in na univerzi v Regensburgu, kjer je 2004 doktorirala z disertacijo *Adressierungsstrategien in Kinderwerbespots. Zur Ansprache von Kindern und Eltern im Fernsehen*. V naziv izredne profesorice je bila izvoljena 2017. Na raziskovalnem področju intenzivno sodeluje s tujimi strokovnjaki,

predvsem pri skupnih znanstvenoraziskovalnih projektih. V ospredju njenega pedagoškega in raziskovalnega dela so korpusna analiza, leksikografija, jezik v oglaševanju in medijih ter medkulturni jezikoslovni vidiki. Od leta 2012 je vodja in predstavnica Univerze v Ljubljani pri projektu *Germanistično partnerstvo* (GIP) med Oddelkom za germanistiko na Univerzi v Mannheimu (Seminar für Deutsche Philologie) ter Oddelkom za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko Univerze v Ljubljani.

Urška Valenčič Arh je diplomski študij nemščine iz prevajanja in tolmačenja zaključila na Univerzi Karla in Franca v Gradcu (Karl-Franzens-Universität). Na ljubljanski Filozofski fakulteti je leta 1999 zaključila magistrski študij z magistrskim delom *Phraseologismen in den deutschen Printmedien / Frazeologemi v nemških tiskanih medijih* in leta 2013 doktorski študij z disertacijo *Kontrastive Analyse von Phraseologie in literarischen Texten für Kinder und Jugendliche (anhand der Werke von Christine Nöstlinger): Kontrativna analiza frazeologije v umetnostnih besedilih za otroke in mladino (na primerih besedil Christine Nöstlinger)*. Na svojem znanstvenoraziskovalnem področju je najbolj dejavna na področjih frazeologije in leksikologije, prevodoslovja in kontrastivne analize, morfologije, pragmatike, stilistike in slovaropisja. Vrsto let je bila vodja lektorice. Je članica Akademskega zbora in oddelčna vodja Komisije za kakovost. Leta 2015 je bila izvoljena v naziv docentke. Na mednarodnem področju sodeluje pri številnih projektih.

Vanda Vremšak-Richter je diplomirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz angleščine in nemščine. Med letoma 1982 in 2001 se je udeležila številnih izpopolnjevanj v Berlinu, Leipzigu in na Dunaju. Od leta 1991 dalje se na oddelku posveča področju nemškega glasoslovja in modernega nemškega jezika. V študijskem letu 2000/2001 je magistrirala na Filozofski fakulteti v Ljubljani z magistrskim delom *Substitucije enoglasniških samoglasnikov pri usvajanju nemškega jezika*. Od leta 2004 je stalna sodelavka Oddelka za solopetje na Akademiji za glasbo UL. Veliko se posveča tudi prevajalskemu delu, pretežno besedilom s področja filozofije, muzikologije in umetnostne zgodovine. Od leta 1983 je zaprisežena sodna tolmačka za nemški jezik.

3.4.3 Sodelovanje na znanstvenem in pedagoškem področju

Germanisti-jezikoslovci so sodelovali in še sodelujejo s številnimi domačimi in tujimi germanisti. Aktivni so stiki z mariborsko germanistiko v obliki izmenjav

docentov kakor tudi v številnih skupnih komisijah za ocene, zagovore in strokovna poročila. Preko meja so bile v preteklosti vzpostavljene številne oblike sodelovanja, tudi v okviru meduniverzitetnih partnerskih pogodb, predvsem z univerzami v Leipzigu, Regensburgu, Tübingenu, na Dunaju, v Gradcu in Celovcu. Irmhild Barz z Germanističnega inštituta Univerze v Leipzigu je v okviru projekta DAAD (GIP) za jugovzhodno in srednjo Evropo, ki je zajemal štipendiranje študentov, nakup knjižnih virov in tehničnih pripomočkov, izmenjavo docentov ter skupen raziskovalni projekt, več let vodila sodelovanje med ljubljansko in leipziško germanistiko. Za zasluge pri tem projektu je leta 2000 prejela naziv Častni senator Univerze v Ljubljani. Danes poteka sodelovanje v okviru partnerstva (GIP) z univerzo v Mannheimu. GIP je namenjen izmenjavi oseb in s tem sodelovanju na področju raziskovanja in poučevanja med germanistkami in germanisti iz Mannheima in Ljubljane.

Predavanja v tujini

Članice in člani Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in s skandinavistiko so predavali na številnih univerzah v tujini in tudi v Sloveniji. Darko Čuden je bil tri leta zapovrstjo predavatelj na Bavarski poletni akademiji v Regensburgu. Janja Polajnar Lenarčič je bila med letoma 2001 in 2003 predavateljica na Univerzi v Regensburgu (Nemčija). Uršula Krevs Birk je leta 1996 pet mesecev pedagoško delovala kot lektorica za slovenščino na Univerzi v Tübingenu. Predavala je na Univerzi v Osijeku (2008), na Univerzi na Dunaju (2010), na Univerzi v Regensburgu (2012, 2018) ter na Univerzi v Plznu (2018). Saša Podgoršek je bila gostujoča predavateljica na univerzi Gießen (2006) ter v okviru programa *Erasmus + izmenjave* na univerzi v Benetkah (2016) in Oxfordu (2018). Urška Valenčič Arh je bila v letih 2005, 2006 in 2008 povabljen kot gostujoča predavateljica na fakulteto humanističnih ved na univerzi »Džemal Bijedić« v Mostar. Leta 2018 je predavala na Oddelku za germanistiko na Univerzi v Zadru.

Projekti

Bogato razvejano je tudi sodelovanje pri mednarodnih in domačih projektih. Uršula Krevs Birk je od 2007 do 2011 je sodelovala pri mednarodnem znanstvenoraziskovalnem projektu o komunikacijskih paradigmah v srednji in jugovzhodni Evropi pod vodstvom Zrinjke Glovacki-Bernardi (Zagreb).

Od 2013 je aktivno vključena v raziskovanja o nemščini v vzhodnih regijah Evrope, ki potekajo pod okriljem znanstvenoraziskovalnega centra *Forschungszentrum Deutsch in Mittel-, Ost- und Südosteuropa der Universität Regensburg* (DiMOS). Saša Podgoršek sodeluje pri mednarodnem projektu Erasmus+ projekt TRAILs (2018–2020) in pri zaključenih projektih E-šolska torba, E-šolstvo, DaF-Netzwerk in PeriSCop. Janja Polajnar Lenarčič je med 2014 in 2015 skupaj z Vedadom Smailagićem z Univerze v Sarajevu vodila bilateralni projekt *Bologna-Reform als kulturelle und gesellschaftliche Herausforderung. Ein kontrastierender Beitrag zur kulturanalytischen Diskursgeschichte mit einem transkulturellen Vergleich*, med 2014 in 2016 pa trilateralni projekt *Bologna-Reform als gesellschaftliche und sprachliche Herausforderung*, ki je nastal ob sodelovanju s Heidrun Kämper z Inštituta za nemški jezik. Pri projektu so sodelovale Uršula Krevs Birk, Tanja Škerlavaj in Sabina Špes. Prav tako je med 2008 in 2015 skupaj s Kathrin Steyer (IDS Mannheim) vodila projekt *Werbeslogans im aktuellen Sprachgebrauch*. Sodelovanje z Germanističnim partnerstvom (GIP) je botrovalo povabilu k udeležbi pri mednarodni znanstveni mreži z naslovom *Diskurse digital: Theorien, Methoden, Fallstudien*, ki jo vodi dr. Eva Gredel z Univerze v Mannheimu, in pri kateri sodelujeta Janja Polajnar Lenarčič in Tanja Škerlavaj. Med letoma 2008 in 2012 je Urška Valenčič Arh sodelovala pri projektu *Widespread Idioms in Europe and Beyond* pod vodstvom Elisabeth Piirainen (Münster). Od leta 2018 sodeluje pri slovensko-avstrijskem dveletnem bilateralnem projektu *Diskurzni označevalci v govorjeni in pisni nemščini in slovenščini. Kontrastivni pristop v okviru diskurzne analize in kognitivnega jezikoslovja*. Urška Valenčič Arh je vodja bilateralnega projekta *Raba frazemov v konfliktnih dialogih v otroški in mladinski literaturi*, ki poteka v sodelovanju z Anito Pavić Pintarić z Oddelka za germanistiko Univerze v Zadru (Sveučilište u Zadru) od aprila 2018 do decembra 2019.

Predavanja in seminarji gostujočih profesorjev

Na povabilo Oddelka za germanistiko ali Lingvističnega krožka so na Filozofski fakulteti v Ljubljani do leta 2019 predavali uveljavljeni in priznani jezikoslovci in jezikoslovke iz tujine: Peter Auer (Freiburg), Klaus-Dieter Baumann (Leipzig), Robert-Alain de Beaugrande (Dunaj), Irmhild Barz (Leipzig), Anne Betten (Salzburg), Zofia Bilut-Homplewicz (Rzeszów), Miloje Đorđević (Sarajevo),

Ulrich Engel (Bonn), Johannes Erben (Innsbruck/Bonn), Peter Ernst (Dunaj), Edith Feistner (Regensburg), Gertraud Fenk-Oczlon (Celovec), Ulla Fix (Leipzig), Zrinjka Glovacki-Bernardi (Zagreb), Klaus-Dieter Gottschalk (Tübingen), Lutz Götze (Saarbrücken), Albrecht Greule (Regensburg), Hans-Jürgen Heringer (Augsburg), Nina Janich (Darmstadt), Klaus Matzel (Erlangen), Franz Patocka (Dunaj), Hannelore Poethe (Leipzig), Peter Porsch (Dunaj), Melani Schröter (Leipzig), Franz Simmler (Berlin), Marta Smykala (Rzeszów), Karl Sornig (Gradec), Harald Tanzer (Regensburg), Gerhard Watzel (Jena), Heinrich Weber (Tübingen), Georg Weidacher (Gradec), Ingrid Wiese (Leipzig), Peter Wiesinger (Dunaj), Gerhard Wortg (Leipzig), Beata Mikołajczyk (Poznanj), Peter Ernst (Dunaj), Frank Liedtke (Leipzig), Kathrin Steyer (Mannheim, IDS), Beate Henn-Memmesheimer (Mannheim), Sandra Reimann (Regensburg), Janine Luth (Heidelberg), Nina Kalwa (Darmstadt), Senta Trömmel-Plötz (Konstanz/Lancaster), Hermann Scheuringer (Regensburg), Emmerich Kelih (Dunaj), Anna Ritter (Regensburg), Paul Rössler (Regensburg), Sorin Gadeanu (Dunaj), İnci Dirim (Dunaj), Lutz Gunkel (Mannheim), Karl-Dieter Bunting (Duisburg-Essen).

Konference, znanstvena srečanja in seminarji

- 1994 Siegfried Heusinger je organiziral mednarodni simpozij o prototipčnosti besedilnih vrst v Ljubljani.
- 1997 Siegfried Heusinger je organiziral konferenco *Besedilne vrste v medkulturni komunikaciji*.
- 2001 Stojan Bračič je med 12. in 14. septembrom organiziral 36. *Lingvistični kolokvij*.
- 2005 Darko Čuden je organiziral tri mednarodna srečanja študentov germanistike z Univerze v Regensburgu in Univerze v Ljubljani na sledeče teme *Komik in der Sprache*, *Kontrastive Phraseologie* in *Angewandte Linguistik*.
- 2005 Urška Valenčič Arh je bila v ožjem organizacijskem odboru mednarodne konference *Frazeologija v jezikoslovju in drugih vedah* v Strunjanu, ki je potekala pod okriljem Oddelkov za slovenistiko in slavistiko.
- 2011 Janja Polajnar Lenarčič je bila soorganizatorica mednarodne konference društva Südosteuropäischer GermanistInnenverband (SOEGV) z naslovom *Gefühlswelten – Emotionsdiskurse in der deutschen Sprache, der*

- deutschsprachigen Literatur, Kultur, DaF-Didaktik und Translatologie*, ki je potekala na Bledu.
- 2013 Janja Polajnar Lenarčič je skupaj s Kathrin Steyer (IDS Mannheim) organizirala večdnevni seminar *Korpuslinguistische Zugänge zum Sprachgebrauch*.
- 2015 Stojan Bračič je organiziral simpozij o členkih z mednarodno udeležbo.
- 2015 Urška Valenčič Arh je bila v ožjem organizacijskem odboru pri frazeološki konferenci *Prostor in čas v frazeologiji*, ki sta jo organizirala Oddelek za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU v Ljubljani 27. in 28. marca 2015.
- 2016 Uršula Krevs Birk je skupaj z znanstvenoraziskovalnim centrom DiMOS, Univerzo na Dunaju in Univerzo v Zadru (6. – 9. april 2016) na univerzi v Zadru organizirala mednarodni germanistični simpozij *Mehrnamigkeit zwischen Sprachwissenschaft, Sprachgeschichte und Sprachpolitik*.
- 2017 Saša Podgoršek je vodila organizacijski odbor mednarodne konference ob 20. obletnici obstoja Slovenskega društva učiteljev tujega strokovnega jezika *Tuji jeziki stroke. Priložnosti in izzivi poučevanja in raziskovanja* (18. – 20. 5. 2017, Rimske terme). Konference se je udeležilo 150 udeležencev z vseh celin, odzivi so bili izjemni in rezultat takratnih razprav je pridobljeni projekt TRAILS .
- 2018 Uršula Krevs Birk je organizirala mednarodni znanstveni simpozij *Deutsche Sprachminderheiten im östlichen Europa / Nemske jezikovne manjšine v vzhodnih regijah Evrope* skupaj z Oddelkom za germanistiko Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Pokrajinskim muzejem Kočevje in Univerzo v Regensburgu (Fz DiMOS) v treh slovenskih krajih: na Univerzi v Ljubljani, na Univerzi v Mariboru ter v Pokrajinskem muzeju Kočevje.
- 2018 Janja Polajnar Lenarčič je organizirala trilateralno konferenco germanističnih partnerstev Univerz v Mannheimu, Tomsku in Ljubljani z naslovom *Mannheim – Tomsk – Ljubljana: Entwicklung einer Institutspartnerschaft*.
- 2018 Janja Polajnar Lenarčič je organizirala srečanje mednarodne mreže mladih znanstvenikov *Diskurse – digital: Theorien, Methoden, Fallstudie*.

2019 Urška Valenčič Arh je na FF organizirala posvet z naslovom *Funkcije frazemov v konfliktnih dialogih v otroški in mladinski literaturi* z mednarodno udeležbo.

Slika 5: Konferenca Mannheim – Tomsk – Ljubljana:
Entwicklung einer Institutspartnerschaft, 2018

Viri in literatura

- Bucik, Valentin et al. (ur.) (2009): *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: 1919–2009*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Locher, Miriam A. (2001): *Das 36. Linguistische Kolloquium*. Ljubljana, 12. bis 14. September 2001. V: *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 30 (2002), 1, 126–128.
- Melik, Vasilij et al. (ur.) (1989): *Zbornik Filozofske fakultete v Ljubljani: 1919–1989*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Miladinović Zalaznik, Mira; Samide, Irena (ur.) (2010): *Miladinović Zalaznik, Mira; Samide, Irena (ur.): »Zur Linde hier, sich dort zur Eiche wende.« 90 Jahre Germanistik an der Universität Ljubljana*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.

3.5 Trideset let lektorata za nizozemski jezik in kulturo na Filozofski fakulteti

Anita Srebnik

Temelji lektorata za nizozemski jezik in kulturo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani so bili postavljeni jeseni leta 1989⁶ s prihodom nizozemskega nederlandista in umetnostnega zgodovinarja, profesorja **Paula van den Heuvla** v Ljubljano. Nizozemščina se je začela poučevati prav na njegovo pobudo, sprva kot prostovoljni jezikovni tečaj. Paul van den Heuvel je s podporo Nizozemske jezikovne unije⁷ vodil lektorat polnih sedem let.

3.5.1 Pedagoški proces

Od leta 1989 do 1991 nizozemščina ni bila vključena v noben študijski program in študentje so jo obiskovali zgolj prostovoljno. Leta 1991 je postala del študijskega programa Oddelka za germanistiko kot izbirni drugi tuji jezik. Z uvedbo bolonjskih študijskih programov 2008 je v okviru enopredmetnega študijskega programa *Germanistika* postala obvezno-izbirni drugi (germanski) tuji jezik, študentje drugih programov in fakultet jo lahko vpisujejo kot izbirni predmet. Preoblikovala se je v dva predmeta na prvi stopnji (*Nizozemski jezik in kultura I in II*) ter na dva predmeta na drugi, magistrski stopnji (*Nizozemski jezik in uvod v nizozemsko literaturo* ter *Nizozemska družba in kultura*).

Van den Heuvel je že od vsega začetka pritegnil zelo veliko število slušateljev s svojim inventivnim pedagoškim pristopom, iskreno predanostjo pedagoškemu poklicu in bogato paleto dejavnosti, ki jih je organiziral izven rednih ur, pa tudi s svojim neponovljivim in nalezljivim smislom za humor. V prvih dveh letih svojega delovanja je nizozemščino poučeval v dveh vzporednih skupinah glede na jezik poučevanja, ki je bil angleščina ali nemščina.

6 Pred letom 1989 ni bilo nikjer v Sloveniji mogoče kontinuirano študirati nizozemskega jezika. Prvi tak poskus je bil intenzivni dvotedenski tečaj nizozemščine decembra 1988, ki ga je izvedel dr. Gerhard Worgt z Univerze v Leipzigu. Udeležila se ga je tudi Anita Srebnik, takrat študentka drugega letnika anglistike in germanistike.

7 Nizozemska jezikovna unija (Nederlandse Taalunie) je skupni organ ministrstva za šolstvo Kraljevine Belgije, Nizozemske in Surinama, ki si prizadeva za širjenje in poučevanje nizozemščine znotraj Belgije, Nizozemske in Surinama in tudi na 150 univerzah v tujini, med drugim tudi na Univerzi v Ljubljani.

Van den Heuvel je na fakulteti tako rekoč iz nič ustvaril nizozemsko knjižnico. Knjige je pridobil s pomočjo finančne podpore Nizozemske jezikovne unije, ki pa ni zadoščala za pokritje vseh potreb. Zato je v nizozemske in belgijske časopise pošiljal oglase, v katerih je iskal ljudi, ki bi lektoratu podarili kakovostne knjige. Te je nato med poletnimi počitnicami z avtom zbiral po raznoterih naslovih ljudi, ki so se javili na oglase po vsej Nizozemski in v Belgiji. Prav tako je osebno poskrbel, da so študentje bili opremljeni s knjigami. Zanje je vedno, ko se je vrnil z Nizozemske v Ljubljano, prinašal polne kovčke slovarjev in slovnic.

Po odhodu Paula Van den Heuvla na Univerzo v Bratislavo je vodenje lektorata oktobra 1996 prevzela anglistka in nemcistka doc. dr. **Anita Srebnik**, ki je nizozemščino študirala na Univerzi v Utrechtu in kasneje v okviru magistrskega študija na Inštitutu za nizozemsko leksikologijo INL na Univerzi v Leidnu. Prva tri leta jo je po dogovoru z Nizozemsko jezikovno unijo kot mentor strokovno spremljal Van den Heuvel. Trikrat letno je za teden dni obiskal Slovenijo in izvedel predavanja in seminarje iz nizozemske književnosti in kulture. Leta 1999 je Anita Srebnik na Univerzi v Münstru prejela mednarodno nagrado Alfred Töpfer Stiftung, ki jo podeljujejo za izjemne dosežke na področju družboslovja v nizozemskem, belgijskem in severnonemškem prostoru. 2001 je uspešno zagovarjala magistrsko delo na temo dvojezičnega slovaropisja. V obdobju 2001 do 2003 je vodila slovenski del mednarodnega projekta *Evropska literarna dediščina v kontekstu* v sklopu širšega projekta EU Kultura 2000. Vrsto let je sestavljala prvi nizozemsko-slovenski slovar (Srebnik 2007). Projekt se je zaključil 3. oktobra 2007, ko je avtorica slovar slovesno izročila prestolonasledniškemu paru Kraljevine Nizozemske tedanjemu princu Willemu-Alexandru in princesi Máximi med njunim državnim obiskom v Sloveniji. Anita Srebnik je večkrat gostovala na tujih institucijah (2009–10 in 2010–11 na Univerzi L'Orientale v Neaplju, septembra 2017 na Univerzi Radboud v Nijmegnu na Nizozemskem) in se redno udeležuje številnih mednarodnih konferenc. Leta 2013 je uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo o uporabi jezikovnih tehnologij v povezavi z dvojezičnim slovaropisjem, ki je 2015 predelana izšla v knjižni obliki (Srebnik 2015). Prevaja tudi nizozemsko književnost v slovenščino in je za svoje prevajalsko delo dobitnica večkratnih štipendij Nizozemskega sklada za književno produkcijo in prevajanje.

Svojo ljubezen do nizozemskega jezika, literature in kulture Anita Srebnik uspešno predaja študentom germanistike in številnim drugim študentom, ki si predmet izberejo v okviru izbirnih vsebin. V akademskem letu 2018–19 se je v okviru reforme študijskih programov na Oddelku za germanistiko lektorat razširil na vsa tri leta prvostopenjskega študija in se preoblikoval v semestrsk predmete, zaradi česar verjamemo, da si ga bodo v večji meri izbirali tudi študentje drugih oddelkov Filozofske fakultete, študentje drugih fakultet in občani. Na prvi stopnji je odslej pet predmetov (*Nizozemski jezik in kultura 1–5*), na drugi pa sta na voljo *Nizozemski jezik, literatura in kultura v kontekstu 1 in 2*.

Od leta 2015 Univerza v Wrocławu organizira Mednarodni študentski narek za študente nederlandistike iz Srednje Evrope, ki se ga udeležuje 17 srednjeevropskih univerz. Sodeluje tudi ljubljanska univerza (edina brez glavnega študija nederlandistike), pri čemer so slovenski študentje zelo uspešni. Tako je slovenski zmagovalec leta 2016 Jure Gende v evropskem merilu zasedel četrto mesto. Na lektoratu lahko študentje in zunanji zainteresirani opravljajo mednarodni izpit iz nizozemskega jezika (Certificaat Nederlands als Vreemde Taal), ki poteka vsako leto v prvih dveh tednih maja. Na izpit se vsako leto prijavijo skoraj vsi študentje, pri čemer se na vseh ravneh, na katerih poteka izpit, izjemno dobro izkažejo. Nasploh se ljubljanski lektorat v evropskem merilu uvršča po uspešnosti v sam vrh. Rezultati študije, ki je bila narejena na Univerzi v Utrechtu (Križ 2014), ga postavljajo na četrto mesto, pri čemer študenti ostalih srednjeevropskih univerz študirajo nizozemščino na samostojnih oddelkih kot glavni predmet.

3.5.2 Mednarodno sodelovanje

Lektorat za nizozemščino že od nekdaj intenzivno sodeluje s številnimi univerzami, tako je že Paul van den Heuvel sodeloval z univerzami v Utrechtu, Amsterdamu, na Dunaju, v Trstu, Bologni in Beogradu. Po njegovem odhodu na Univerzo v Bratislavo je postalo sodelovanje s to univerzo zelo tesno, prav tako z Univerzo na Dunaju, v Brnu, Budimpešti, Leidnu, Utrechtu, Antwerpnu, Wrocławu, Varšavi, Olomoucu, Amsterdamu, Bruslju, Poznanu, Berlinu, Beogradu in Zagrebu, kasneje tudi z Univerzo L'Orientale v Neaplju. Sodelovanje poteka v različnih oblikah, od številnih gostovanj tujih predavateljev, do skupnih projektov, delavnic in različnih kulturnih dogodkov.

Slika 6 : Lektorica dr. Anita Srebnik ter nizozemski prestolonaslednik princ Willem-Alexander in princesa Máxima, 2007

3.5.3 Študentje

Doslej se je s pomočjo mednarodnih štipendij v tujini v znanju nizozemskega jezika in kulture izpopolnjevalo več kot 140 študentov ljubljanske nederlandistike. Sprva so študentje obiskovali mednarodne poletne tečaje nizozemskega jezika in kulture na Univerzah v Utrechtu in Den Haagu ter semester ali dva študirali nederlandistiko na Univerzi v Utrechtu. Kasneje se je z uvedbo programov Tempus, Socrates, Ceepus in Erasmus odprlo še več možnosti za izmenjavo. Tako lahko danes – odvisno od vsakokratnih projektov in odobrenih sporazumov – študentje študirajo nizozemščino tudi na različnih evropskih univerzah (Dunaj, Leiden, Utrecht, Budimpešta (ELTE), Olomouc, Praga, Bruselj (Erasmus Hogeschool), Nijmegen, Neapelj, Amsterdam itd.)

Nizozemska jezikovna unija že desetletja podeljuje štipendije za udeležbo na poletnih tečajih. Če so lahko včasih študentje obiskovali tečaje v krajih Breukelen in Zeist na Nizozemskem ter v Hasseltu in v Gentu v Belgiji, pa je teh možnosti zadnja tri leta vse manj. Od 2016 tovrstno štipendijo nudi le še Univerza v Gentu. Zato je pred nekaj leti Združenje nederlandistov Srednje Evrope Comenius

sklenilo, da se organizirajo regionalni poletni tečaji, tako da vsako leto ena od srednjeevropskih univerz organizira poletni tečaj nizozemskega jezika in kulture, ki se ga redno udeležita po dva študenta iz Slovenije. Novost je študijski program Erasmus plus za usposabljanje študentov v tujini. Nekaj let zapored (2014–2018) so na oddelku gostovale praktikantke, študentke višjih letnikov nederlandistike z Univerze Radboud v Nijmegnu. To je bila velika pridobitev za študente, ki so lahko s svojimi vrstnicami tudi izven rednih ur vadili nizozemsko.

3.5.4 Predavatelji

Že od samega začetka delovanja lektorata so številni stiki s tujimi predavatelji postali tradicija, ki se z leti le še širi in pogloblja. Gostje s tujih univerz so izvedli veliko navdihujočih predavanj v zvezi z nizozemskim jezikoslovjem, slovaropisjem, fonetiko, historično slovnico, nizozemsko književnostjo od začetkov do danes, med drugim s književnostjo alohtonih prebivalcev, z bogato nizozemsko in belgijsko zgodovino, nizozemsko in belgijsko politiko, nizozemskim šansonom, razlikami med belgijsko in nizozemsko nizozemščino, s kulturnimi razlikami med obema deželama, z nizozemsko identiteto in mentaliteto, migrantsko problematiko itd. Predavatelji so študente popeljali po izjemno zanimivi zgodovini umetnosti, spoznali so najpomembnejše umetnike, slikarje, glasbenike itd., predvsem pa pesnike in pisatelje, naučili so se osnov afrikanščine, spoznali zgodovino Južne Afrike, njeno družbo in kulturo itd.

Predavatelji so prišli z vseh zgoraj omenjenih univerz na Nizozemskem, v Belgiji ter drugod po Evropi, mnogi med njimi so prišli v Ljubljano predavat po dva- ali večkrat. Poleg ustanovitelja ljubljanske nederlandistike Paula van den Heuvla, ki je ljubljanski lektorat obiskoval še dolga leta po svojem odhodu v Bratislavo in Utrecht, so bili na oddelku: Wiljan van den Akker (Utrecht), Hans Anten (Utrecht), Jelica Novaković (Beograd), Charles van Leeuwen (Bologna), Philip Hiligsmann (Louvain-la-Neuve), Annette Wind (Utrecht), Honoré Schelfhout (Düsseldorf), Regina van Groningen (Brno), Julia Sommers (Dunaj), Onno ter Haar (Bukarešta), Irit van der Veldt (Amsterdam), Nele Rampart (Dunaj), Mirjam van der Wout (Zagreb), Irena Žagar (Leiden), Paweł Zajas (Poznań), Pablo van Suchtelen (Budimpešta ELTE), Franco Paris (Neapelj), Edo Velema (Amsterdam), Herbert van Uffelen (Dunaj), Stanisław Prędoła (Wrocław), Femke Simonis (Bruselj), Jacob Vossestein (Tropeninstituut Amsterdam), Nadja

Louwerse (Amsterdam), Alexandra Andreasova (Brno), Hubert van den Berg (Groningen, Poznan), Jo Sterckx (Poznan), Janneke Weijermars (Antwerpen, Amsterdam), Truus de Wilde (Berlin), Stefan Kiedron (Wroclaw), Sofie Royeaerd (Brno). Njihovih predavanj sta se mnogokrat udeležila veleposlanik Kraljevine Nizozemske in/ ali Belgije ter njuni kolegi z veleposlaništva.

Predavali pa so tudi mnogi drugi ugledni gostje, npr. novinarja Jan Donkers in Wessel de Jong ter političarka Lousewies van der Laan (Nizozemski parlament, Evropski parlament). Posebej želim izpostaviti gostujočega profesorja Eda Velema (1949–2015), ki je med nederlandisti zbujal posebno občudovanje in spoštovanje kot eden najboljših poznavalcev nizozemske književnosti in kulture nasploh. Na ljubljanski nederlandistiki smo imeli srečo, da smo ga lahko gostili kar trikrat (2007, 2010 in 2011). Njegova predavanja so bila pravo doživetje. Udeležila sta se jih tudi veleposlanik Kraljevine Nizozemske in Belgije.

Slika 7: Edo Velema na obisku v Sloveniji

3.5.5 Študijske in obštudijske dejavnosti

Paul van den Heuvel je od vsega začetka uspešno vzpodbujal študente k študiju nizozemskega jezika in kulture s številnimi dodatnimi seminarji, predavanji, delavnicami, kulturnimi dogodki, filmskimi večeri, večeri poezije, strokovnimi ekskurzijami in mednarodnimi seminarji z uglednimi tujimi gosti, ki jih je pripeljal v Slovenijo. To tradicijo je po njegovem odhodu nadaljevala tudi

Anita Srebnik. Sledi pregled mednarodnih dogodkov in aktivnosti, ki sta jih organizirala Paul van den Heuvel (od 1989 do 1996) in Anita Srebnik (od 1996 do 2018), pri čemer so omenjeni le najpomembnejši.

Literarna srečanja

Od leta 1996 so se kot gostje lektorata zvrstili naslednji ugledni nizozemski in belgijski pisatelji: Herman de Coninck (1996), Toon Tellegen (2001, 2004, 2018), Cees Nooteboom (2004, 2017), Joost Zwagerman (2004), Manon Uphoff (2004), Abdelkader Benali (2004), Mensje van Keulen (2005), Tom Lanoye (2007), Joris Luyendijk (2010), Joke van Leeuwen (2012), Johan de Boose (2014), Guus Kuijer (2014), Stefan Hertmans (2015) in Anna Woltz (2016).

Posebej lahko izpostavimo gostovanja Toona Tellegena, enega najuglednejših nizozemskih pisateljev za mladino in odrasle, pesnika in dramatika, ki se je s študenti srečal kar trikrat. Nazadnje je pripotoval januarja 2018 ob izidu svoje knjige v slovenščino v prevodu Anite Srebnik (Tellegen 2018), ki je z njim vodila literarni večer na Vodnikovi domačiji. Tudi v Sloveniji zelo priljubljen pisatelj je navdušil polno dvorano.

Prevajalske delavnice

Paul van den Heuvel in Anita Srebnik sta skupaj z gosti organizirala številne prevajalske delavnice: od leta 1992 do 1996 so delavnice potekale vsako leto, prevodi pa so bili objavljeni bodisi v časopisu, literarnih revijah, pesniških

Slika 8: Prevajalska delavnica s Paulom van den Heuvelom, 1994

razglednicah (Poëziekaarten) bodisi predstavljeni na literarnih večerih (npr. leta 1996 skupaj s prevajanim belgijskim pesnikom Hermanom de Coninckom). Prevajalske delavnice so potekale tudi v letih 1998–99, 2000–01, 2001–02 ter 2006–07, tokrat z gostom Francom Parisom, priznanim prevajalcem nizozemske književnosti v italijanščino in profesorjem nizozemske književnosti na Univerzi La Sapienza v Rimu ter Univerzi L'Orientale v Neaplju.

Mednarodni seminarji nizozemskega jezika in kulture

Leta 1989 so vodje lektoratov za nizozemščino Univerz v Beogradu (Jelica Novaković), Bologni (Charles van Leeuwen) in Ljubljani (Paul van den Heuvel) prevzeli pobudo za organizacijo pomladanskih enotedenskih seminarjev nizozemskega jezika in kulture v srednjeevropski regiji. Prva dva seminarja sta potekala konec aprila 1990 in 1991 v Herceg Novem v Črni gori. Nato se je seminar preselil v Piran, organizacijo pa je prevzel Paul van den Heuvel. Tam sta potekala dva seminarja leta 1993 (od 24. do 30. aprila) in 1995 (od 22. do 28. aprila). Na seminarju so sodelovali študentje in predavatelji iz številnih držav srednjeevropske regije. Leta 1997 in 1998 sta potekala v Ljubljani v organizaciji Paula van den Heuvela z Univerze Comenius v Bratislavi in Anite Srebnik z Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko mednarodna seminarja Študijski dnevi nizozemščine. Cilj je bil intenzivna priprava na mednarodni izpit iz nizozemščine ter spoznavanje nizozemske družbe in kulture.

Mednarodni seminar nizozemskega jezika in kulture, ki je potekal med 24. in 30. aprilom 2000 v Ljubljani, je bil za lektorat največji dogodek in organizacijski zalogaj. Udeležili so se ga študentje iz Hrvaške, Jugoslavije, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Slovenije. Aniti Srebnik so se pri vodenju seminarjev pridružili še Onno ter Haar (Univerza v Bukarešti), Santiago Martin, Irena Žagar in Mateja Seliškar. Poleg jezikovnih vaj kot priprava na mednarodni izpit iz nizozemščine so se zvrstile raznovrstne delavnice (interpretacija sodobnih nizozemskih romanov, zgodovina stripa v Belgiji in na Nizozemskem, nizozemska popularna glasba, nizozemske kletvice v literaturi, plakaterska ustvarjalna delavnica Loesje, poezija in pisanje nizozemskih haikujev, pisanje parodije na pesem *Mlada solata* Rutgerja Koplanda) ter več družabnih aktivnosti, med drugim nočna »diverzantsko« plakaterska akcija po Ljubljani s plakati Loesje, ustvarjenimi med delavnico.

Funkcijo tovrstnih enotedenskih seminarjev je nato prevzela organizacija Comenius, ki s podporo Nizozemske jezikovne unije vsako leto organizira regionalni poletni tečaj nizozemščine, ki se ga redno udeležujejo tudi študentje ljubljanske nederlandistike.

Lektorat zelo dobro sodeluje z veleposlaništvom Kraljevine Nizozemske, ki študente mnogokrat povabi na dogodke, povezane z Nizozemsko, npr. na različne razstave, koncerte nizozemskih orkestrov, zborov, izvedbe oper itd. Veleposlanika Kraljevine Belgije in Nizozemske sta bila – skupaj z drugimi uglednimi gosti – povabljeni tudi na dvajsetletnico delovanja lektorata leta 2009.

V okviru lektorata že od nekdaj potekajo številne študentske aktivnosti, od ekskurzij do tradicionalnega miklavževanja po stari nizozemski tradiciji in filmskih večerov. Poleg tega poteka veliko dejavnosti v ožjem krogu študentov, sem sodijo srečanja s študenti vseh letnikov, zanimivi in poučni kvizi o Nizozemski in Belgiji, branje nizozemske literature, mini delavnice nizozemske poezije, branje lastnih literarnih poskusov v nizozemščini, poslušanje in petje nizozemskih šansonov, koncertiranje študentov na različne instrumente in izvajanje starih skladb franko-flamske šole, igranje tradicionalnih nizozemskih družabnih iger, predavanja študentov o različnih nederlandističnih temah, praznovanje ob zaključku predavanj s tipičnimi nizozemskimi jedmi, (sladoledni) pikniki, praznovanje ob podelitvi nagrad zmagovalcu mednarodnega nareka, skupni ogledi razstav, druženja z gostujočimi predavatelji ipd.

Nizozemski lektorat ima tudi svojo spletno stran (www.nizozemscina.si) in svojo stran na Facebooku (Nederlandistika Ljubljana – Neerlandistiek Ljubljana), kjer lahko študentje in zainteresirani redno spremljajo dogodke na lektoratu.

Viri in literatura

Križ, Milan (2014): *Onderwijs Nederlands in Centraal-Europa. Zes gevalbeschrijvingen van effectieve NVT-instellingen*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Srebnik, Anita (2007): *Nizozemsko-slovenski slovar*. Ljubljana: DZS.

Srebnik, Anita (2015): *Jezikovnotehnološki postopek obračanja dvojezičnih slovarjev*, Praga: Verbum.

Tellegen, Toon (2018): *Sredi noči*. Domžale: Miš.

3.6 Zgodovina lektorata švedskega jezika na Filozofski fakulteti

Mita Gustinčič Pahor

Lektorat za švedski jezik deluje že od leta 1971, sprva v okviru Oddelka za germanske jezike in književnosti, od leta 1998 v okviru Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko. Že pred uvedbo lektorata za švedski jezik je na oddelku potekal visokošolski pouk nordijskih jezikov in književnosti in sicer v letih 1954–55, ko je imel danski slavist **Gunnar Olaf Svane** v tedanjem germanskem seminarju Filozofske fakultete predavanja in vaje iz stare nordijsčine, moderne danščine in skandinavskih književnosti. To delo je v šestdesetih letih nadaljeval profesor **Janez Orešnik**, dolgoletni predstojnik katedre za primerjalno germansko jezikoslovje in skandinavistiko, z vajami iz stare nordijsčine in moderne danščine. Profesor Orešnik je leta 1965 na Filozofski fakulteti zagovarjal doktorsko disertacijo o islandskem glagolu in od tedaj objavlja znanstvena dela o islandskem jeziku in ostalih nordijskih jezikih. Leta 1970 je bila Švedinja **Lena Holmqvist** habilitirana za lektorico švedskega jezika in januarja 1971 je začela s prvim tečajem za začetnike, ki se ga je udeležilo 10 študentov. V študijskem letu 1971/72 je bil uveden tudi nadaljevalni tečaj, v letu 1982/83 pa še izpopolnjevalni. Lektorica Lena Holmqvist se je poleg pedagoškega dela, ki ga je zaključila leta 1995, ukvarjala še z znanstvenoraziskovalnim in strokovnim delom, prevajanjem, tolmačenjem in slovaropisjem. Leta 2004 je izšel njen splošni Švedsko-slovenski slovar/Svensk-slovensk ordbok (Ljubljana: ZRC SAZU). Slovar je izjemnega pomena, saj nima predhodnikov na tem področju.

Po upokojitvi lektorice Lene Holmqvist so lektorat prevzeli lektorji Švedskega inštituta iz Stockholma, ki so obenem poučevali še na Filozofski fakulteti Univerze v Zagrebu. Od leta 1995 do 2000 je lektorat vodil **Mats Hjortfors**, od 2000 do 2002 **Bengt Lagerstedt** ter od 2002 do 2004 **Shanti Wittmar**. Od leta 2004 lektorat vodi **Mita Gustinčič Pahor**. Od uvedbe bolonjskih študijskih programov 2008 je v švedščina v okviru enopredmetnega študijskega programa Germanistika postala obvezno-izbirni drugi (germanski) tuji jezik, študentje drugih programov in fakultet jo lahko vpisujejo kot izbirni predmet.

V Knjižnici Oddelka za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo je leta 2019 na voljo 1253 naslovov in 1928 enot švedskih publikacij. Veliko večino gradiva je

knjižnica prejela od Švedskega inštituta, pomembni pa so tudi drugi donatorji: švedski parlament Sveriges Riksdag, veleposlaništvo Kraljevine Švedske v Republiki Sloveniji in posamezniki.

3.6.1 Mednarodno sodelovanje

Najpomembnejši mednarodni partner našega lektorata je Švedski inštitut (Svenska institutet) iz Stockholma, ki kot švedska državna ustanova finančno, organizacijsko in kadrovske podpira izvajanje študija švedščine na univerzah po vsem svetu. Inštitut podpira delovanje švedskega lektorata na Oddelku za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko že od samega začetka: študentom nudi različne štipendije za študij švedščine na Švedskem, skrbi za stalno strokovno izpopolnjevanje lektorjev z organizacijo strokovnih tečajev in konferenc ter denarno podpira nabavo knjižnih virov, znanstvenih revij in drugih materialov. Švedski inštitut podpira tudi različne projekte ter obiske gostujočih predavateljev. Pomembnejši obiski v zadnjih letih so bili: aprila 2005 Jessica Svärdröm iz veleposlaništva Kraljevine Švedske v Ljubljani in Monika Žagar z Univerze v Minnesoti iz ZDA, 2006 švedska lektorica Ulla Djurberg, februarja 2008 je Marjan Marinšek predstavil Astrid Lindgren, istega leta je oddelek gostil Morgana Nilssona z Univerze v Göteborgu ter Monico Lövrström, prevajalko pri Evropski komisiji, leta 2011 profesorico Goranko Antunović s Filozofske fakultete Univerze v Zagrebu, leta 2016 lektorico mag. Jeannette Bergström z Oddelka za skandinavistiko Univerze na Dunaju in leta 2018 lektorico in gledališko igralko Janny Elfving.

3.6.2 Študijske in obštudijske dejavnosti

Tako glede študijskih kot tudi obštudijskih dejavnosti lektorat stremi k mednarodnemu sodelovanju. Eden večjih projektov je bila organizacija in izvedba petdnevnega mednarodnega seminarja za študente švedskega jezika, ki je potekal v Trentu, v aprilu leta 2006. Seminarja se je udeležilo 45 študentov iz treh držav – Nemčije (Univerza Ludwig-Maximilian v Münchnu), Hrvaške (Univerza v Zagrebu) in Slovenije (Univerza v Ljubljani), tri lektorice z omenjenih univerz ter gostujoča lektorica s Švedske. Sodelovanje med tremi univerzami na področju švedskega jezika se je začelo leta 2004, ko so se naši študentje udeležili mednarodnega seminarja v Münchnu, leta 2005 pa seminarja v hrvaškem Pulju.

Slika 9: Seminar v Trenti, 2006

Drugi odmevnejši mednarodni seminar za študente, tokrat z naslovom Dramatik Strindberg, je lektorica Mita G. Pahor organizirala v maju 2012. Na seminarju, na katerem so sodelovali tudi študentje Oddelka za skandinavistiko Univerze v Zagrebu, so predavali številni strokovnjaki iz domovine in tujine (Anna Pousette, Darko Čuden, Nada Grošelj, Evald Koren, Igor Koršič, Darja Dominkuš, Igor Samobor). Študentje iz Zagreba so ob tej priložnosti v Lutkovnem gledališču Ljubljana uprizorili gledališko igro *Strindbergpärlor* pod vodstvom lektorice Bodil Zalesky. Stoletnico avtorjeve smrti je pospremila tudi razstava o Strindbergovem življenju in delu.

Študentje se velikokrat udeležujejo različnih prevajalskih delavnic, pri katerih se lektorat povezuje z drugimi inštitucijami in založbami. Od marca do aprila 2010 je tako lektorat skupaj s kulturnim zavodom Novi ZATO izvedel projekt »Prevajalski laboratorij«, v okviru katerega so študentje prevedli dramo *Petkrat bog* mladega, a že uveljavljenega švedskega avtorja Jonasa Hassena Khemirija. Leta 2013 so študentje prevedli nekaj odlomkov iz švedskega prevoda poetične Edde, ki so bili razstavljeni v Foersterjevem parku v okviru knjižnega sejma Liber.ac, leta 2014 je nekaj študentk skupaj z lektorico sodelovalo na prevajalski delavnici v Jeruzalemu v severovzhodnem delu Slovenije, ki je potekala v sklopu

pesniškega festivala Dnevi poezije in vina, leta 2015 pa na podobni delavnici na Švedskem, na nordijski šoli za pisatelje Biskops-Arnö.

Slika 10: Prevajalska delavnica, 2014

Glede obštudijskih dejavnosti velja izpostaviti ekskurzijo študentov lektorata v Stockholm maja 2010. Utrinke z ekskurzije so študentje predstavili na razstavi fotografij na Oddelku za germanistiko. Med pomembna dogodka na državnem nivoju sodita srečanje študentov lektorata in predstavnikov oddelka s švedskim kraljevim parom, ki je Slovenijo počastil z obiskom junija 2004, ter srečanje s predsednikom švedskega parlamenta Björnom von Sydowom in spremljajočo delegacijo februarja 2006. Obštudijska dejavnost, ki je postala na Filozofski fakulteti že tradicionalna, je praznovanje švedskega praznika Svete Lucije vsako leto v decembru. Študentje z glasbenimi točkami obiskovalcem predstavijo ta priljubljeni švedski praznik in jih pogostijo s tipičnim švedskim pecivom in pijačo. V sodelovanju s Slovensko-švedskim društvom so študentje lektorata skupaj s pevskim zborom Filozofske fakultete večkrat nastopili na praznovanju Svete Lucije v Evangeličanski cerkvi Primoža Trubarja v Ljubljani. V letih 2008 in 2009 je delovala švedska gledališka skupina pod umetniškim vodstvom gledališke igralka Mirel Knez. V okviru lektorata so občasno organizirani tudi švedski filmski večeri.

Slika 11: Praznovanje sv. Lucije, 2014

Tudi na strokovnem področju lektorica Mita G. Pahor skrbi za ohranjanje mednarodnih stikov. V organizaciji in ob podpori Švedskega inštituta je Mita G. Pahor gostila konferenco za lektorje švedščine Srednje Evrope v letu 2015 in dve leti kasneje gostovala na Oddelku za skandinavistiko Dunajske univerze. Oddelek ima dobre stike tudi z veleposlaništvom Kraljevine Švedske, ki je v Ljubljani delovalo od leta 2000 do 2010. Možnost učiteljske Erasmus izmenjave imamo na oddelku z Univerzo v Talinu ter učiteljske in študentske izmenjave z Univerzo v Stockholmu.

3.7 Katedra za didaktiko nemščine

Brigita Kosevski Puljić

Katedra za didaktiko nemščine je najmlajša izmed kateder na Oddelku za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko. Razvila se je iz zasnov metodike pouka nemščine, ki segajo v zgodnja osemdeseta leta. Njena začetnica je **Marjana Kordaš**, profesorica nemškega in angleškega jezika in višja predavateljica za metodiko pouka nemškega jezika. S tega področja je objavljala prispevke v

strokovnih revijah, sodelovala s tedanjim Zavodom SRS za šolstvo in si nasploh prizadevala za izboljšanje kakovosti pouka v šolah. Razvoj metodike in didaktike nemškega jezika je korenite spremembe doživljal v zgodnjih devetdesetih letih pod vodstvom **Ane Marije Muster**, ki je leta 1997 na Oddelku prevzela vodenje Katedre za didaktiko nemščine. Kmalu zatem se ji je pridružila takrat še lektorica za nemški jezik **Brigita Kosevski Puljić**, ki je izvajala vaje ter vodila načrtovanje vaj, hospitacij in nastopov na šolah.

Zaradi hitrega razvoja pedagoških in psiholoških znanosti so se vsebinsko in metodično spreminjali učni načrti posameznih predmetov Didaktike nemščine. Oddelek je leta 2000 med prvimi na Filozofski fakulteti uvedel strnjeno pedagoško prakso na šolah po Sloveniji. Pri pripravi na praktično usposabljanje študentov sta na Katedri za didaktiko nemščine v preteklosti sodelovali tudi kolegici **Saša Podgoršek** in **Mojca Marija Peternel**, ki je takrat poučevala tudi na gimnaziji. Takšno sodelovanje je bilo izjemnega pomena za učinkovito povezovanje študija in učne prakse. V letu 2008 smo na katedri organizirali okroglo mizo, pri kateri so sodelovali študenti in študentke, didaktičarke nemščine ter mentorice in mentorji iz ljubljanskih osnovnih in srednjih šol. Leta 2014 se je kot asistentka katedri pridružila **Andreja Retelj**, v študijskem letu 2018/19 pa je vaje k didaktičnim predmetom izvajala **Mojca Leskovec**.

Slika 12: Andreja Retelj in Brigita Kosevski Puljić, 2015

Organizirano stalno izobraževanje učiteljev in učiteljic nemščine sega na Oddelku že v zgodnja devetdeseta leta. Sprva je koordinacijo vodila Neva Šlibar, kasneje je prevzela koordinatorstvo Kasilda Bedenk, z ustanovitvijo Katedre za didaktiko nemščine pa sta koordinirali izobraževanje učiteljev in učiteljic Ana Marija Muster in Brigita Kosevski Puljić. Leta 2018 je koordinatorstvo prevzela Andreja Retelj. V zadnjih dvajsetih letih je Oddelek za germanistiko oz. Katedra za didaktiko organizirala preko petdeset dvodnevni stalnih spopolnjenj za učiteljice in učitelje nemščine in ostalih jezikov. Izvajalci in izvajalke programov, ki so pomembni za profesionalno rast učiteljic in učiteljev oz. njihovo vseživljenjsko učenje, so vedno domači in tuji strokovnjaki z različnih področij. Mnoga spopolnjenja pa so potekala v okviru sodelovanja med tujejezičnimi didaktikami na FF, ki so se na ta način tudi razvijale in krepile. Dolga leta je katedra sodelovala tudi z dunajsko didaktiko za nemščino kot tuji jezik. Tako smo vsako leto pri nas gostile in mentorirale tamkajšnje praktikante v času njihove petmesečne pedagoške prakse.

Med letoma 2000 in 2009 je katedra preko izvedenih seminarjev pridobila prek sto osemdeset mentoric in mentorjev, ki so skrbeli za izvedbo pedagoške prakse na šolah. V tem času je praktično usposabljanje uspešno opravilo že več kot 350 prihodnjih učiteljev in učiteljic nemščine. To je bil tudi čas, ki je sovpadal z dvema mednarodnima projektoma Centra za pedagoško izobraževanje FF, pri katerih je katedra aktivno sodelovala, tudi pri publikacijah *Mentorstvo in profesionalna rast* ter *Teorija in praksa v izobraževanju učiteljev* in sicer *Partnerstvo fakultet in šol I in II*.

V novem tisočletju so se tujejezične didaktike z omogočanjem doktorskega študija na svojem področju in s priznavanjem nazivov pridružile znanostim, s katerimi so bile že mnogo prej tesno povezane kot npr. z lingvistiko, s pedagoško psihologijo, pedagogiko, splošno didaktiko, psiholingvistiko, sociolingvistiko, z literarno didaktiko, medijsko didaktiko, nevrolingvistiko in še bi lahko naštevali. Na ta način so postale tujejezične didaktičarke tudi nosilke predmetov. Posledica tega je bil raziskovalno poglobljen razvoj posameznih področij znotraj tujejezične znanosti, s tem pa tudi večja specializacija znanja. Danes je metodični koncept izobraževanja prihodnjih učiteljev in učiteljic nemščine v tesni povezavi s poznejšo poklicno prakso. S prenovljenimi bolonjskimi študijskimi programi na drugi stopnji je študentom in študentkam omogočeno, da sistematično pridobivajo učiteljske kompetence.

S Katedro za didaktiko nemščine se študentke in študenti prvič neposredno srečajo v 3. letniku prvostopenjskega univerzitetnega študijskega programa pri izbirnem predmetu *Pristopi celostnega učenja in poučevanja tujih jezikov*, kjer jih morda prvič spodbudimo k razmišljanju o odločitvi za poklic. S teoretičnimi osnovami in praktičnimi zgledi različnih oblik učenja in poučevanja tujega jezika dobijo prvi vtis o učiteljskem poklicu. Na ta način marsikomu olajšamo odločitev za prehod na magistrski pedagoški študij. Z metodami, pristopi in načeli tujejezičnega pouka, njegovimi značilnostmi in zahtevami se študentke in študenti seznani v prvem letniku magistrskega študijskega programa. V ospredju so aktivne oblike dela, ki zahtevajo stalno sodelovanje študentov in študentk, npr. vaje in samostojno vodeni seminarji ter didaktične delavnice, v katerih se spodbuja raziskovalno in izkušnjsko učenje. Predvsem gre za znanje, povezano z delovanjem v razredu.

Skupinske hospitacije so uvod v praktično usposabljanje študentov. Organizirane so v OŠ, SŠ, jezikovnih šolah in inštitutih. Vsakemu opazovanju pouka sledi podrobna analiza. V začetku drugega letnika se pričnejo intenzivne metodično-didaktične priprave za delo v razredu. Ne samo usvajanje znanja, temveč lastne izkušnje, praktično delovanje in preizkušanje so v ospredju. Hkrati morajo dobiti študentke in študenti priložnost, da svoje znanje reflektirajo ter interpretirajo in poglobijo z znanstvenega (kar pomeni didaktičnega tujejezičnega) vidika. Primer takšnega (samo)reflektivnega modela poučevanja je tudi mikropoučevanje, ki ga že nekaj let zapored izvajata doc. dr. Andreja Retelj in izr. prof. dr. Meta Lah z didaktike na francoščini. Študentke in študenti vzajemno poučujejo kolegice in kolege nemščino oz. francoščino pod natančnim vodstvom obeh profesorice. To je zadnja preizkušnja pred nastopi na šolah, ki jih praktikantke in praktikanti izvajajo v okviru strnjene pedagoške prakse na osnovnih in srednjih šolah. Le-ta omogoča poleg hospitacij in samostojne izvedbe pouka tudi vpogled v zunajšolske dejavnosti ter spodbuja timsko delo, medpredmetno povezovanje in medkulturno učenje.

V študijski proces na katedri so vključene tudi didaktične delavnice, ki potekajo večinoma izven fakultete, kjer se študenti »urijo« prav tako v timskem delu, organizaciji dela, moderiranju ter predstavitvi in praktični implementaciji svojih raziskovalnih nalog s področja tujejezične didaktike v pouk nemščine.

Slika 13: Didaktični piknik, ok. 2004

Poleg predmetov *Didaktika nemščine* ter *Pedagoška praksa I in II* katedra na magistrskem študijskem programu izvaja predmete *Informacijska in komunikacijska tehnologija pri pouku nemščine*, *Preverjanje in vrednotenje znanja*, *Raziskovanje tujejezičnih učnih procesov*, *Zgodnje učenje in poučevanje nemščine*, *Razvijanje ustvarjalnega pisanja pri pouku nemščine*, *Retorika pri pouku nemščine* in *Razvijanje jezikovnih zmožnosti pri pouku nemščine*. Vse profesionalne kompetence, ki jih morajo diplomanti drugostopenjskega študijskega programa dosegati, so natančno opredeljene v študijskih programih oz. učnih načrtih.

Katedra za didaktiko nemščine sledi najnovejšim izsledkom znanosti in njene članice tudi same prispevajo veliko k razvoju tujejezične didaktike, saj tvorno sodelujejo v različnih državnih in mednarodnih projektih, njihovo raziskovalno delo pa je izpričano v številnih objavah njihovih izvirnih znanstvenih člankov in monografijah, pa tudi v visokošolskih učbenikih.

3.8 Knjižnica za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo*

Marjana Benčina, Neja Čop

Knjižnica za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo na Filozofski fakulteti v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1920 pri tedanjem Seminarju za germanško filologijo. Ves čas je bila in je pomembna opora študijskemu procesu in znanstvenoraziskovalnemu delu najprej enega oddelka (germanistika), nato dveh in slednjič celo treh. Leta 1998 se je knjižnica ob delitvi oddelka na anglistični in germanistični del preimenovala v *Knjižnico oddelkov za anglistiko in germanistiko*, 2006 pa je s priključitvijo knjižnice Oddelka za prevajalstvo postala *Knjižnica za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo*.

Do danes se je kljub neprimernim in premajhnim prostorom ter bolj ali manj neugodnim finančnim razmeram razvila v bogato založeno, sodobno in uporabniku prijazno knjižnico, ki ohranja pomen knjige kot pomembnega vira znanja in navdiha. Zasluge za to gredo vsem, ki so delali za knjižnico: bibliotekarkam, ki so vedno optimistično kljubovale slabim delovnim razmeram, članom naših oddelkov za predloge pri nabavi in posredovanja pri knjižnih darovih, asistentom in študentom-demonstratorjem za pomoč pri delu. Velika zahvala gre oddelčnim predstojnikom, ki so vedno podpirali razvoj knjižnice in aktivno sodelovali pri nadgrajevanju knjižničnega fonda.

Leta 1941 so knjižnico prestavili v novo zgradbo Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Med vojno, 29. januarja 1944, je na stavbo NUK padlo nemško poštno letalo. V požaru je bila uničena dragocena in v veliki meri nenadomestljiva knjižnična zbirka, od katere je ostalo le nekaj bolj ali manj poškodovanih izvodov, ki imajo zdaj posebno zgodovinsko vrednost. Po vojni je bilo treba knjižnico na novo postaviti. Preselila se je v poslopje Univerze na Kongresnem trgu, nazadnje se je l. 1961 vselila v novo poslopje Filozofske fakultete na Aškerčevi 2, kjer je še danes. Najprej je dobila sobo 319 v 3. nadstropju. V letih 1962–1963 so preselili periodiko v kletni prostor 002, ki je bil zaradi vlage neprimeren. Leta 1966 so knjižnici dodelili še sobo 322, z namenom, da knjižnico razdelijo na germanistični

* Besedilo je prirejeno in posodobljeno slovenska različica prispevka: Benčina, Marjana (2010): Bibliothek für Anglistik, Germanistik und Übersetzungswissenschaft. V: Miladinović Zalaznik, Mira; Samide, Irena (ur.): "Zur Linde hier, sich dort zur Eiche wende." 90 Jahre Germanistik an der Universität Ljubljana. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 97-105. (prev. Neja Čop)

in anglistični del. Načrte so nato spremenili in l. 1972 v sobi 322 uredili priročno knjižnico in čitalnico z zbirko periodičnih publikacij in priročniškega gradiva. Knjižnica je hitro rasla, zato se je razširila še v omare na hodniku in v predavalnici 306 ter 320. Med gradbenimi predelavami l. 2007 so večino teh omar odstranili. L. 1993 je bila v izposojno knjižnico preurejena še velika predavalnica 320, kar je bila velika pridobitev. L. 2006, s priključitvijo knjižnice Oddelka za prevajalstvo, so bibliotekarke prvič dobile delovni kabinet, in sicer sobo 32I, ki je prej ločevala izposojno knjižnico od priročne. Knjižnica je bila tako prostorsko združena v enotno knjižnico. Uporabnikom je na voljo 32 čitalniških mest in 5 računalnikov. Zaradi polic, ki segajo do stropa in ozkih prehodov med njimi je prosto dostopen le del gradiva, revije, slovarji in priročno gradivo. Konec leta 2018 smo dobili dislocirano skladišče v Zg. Jaršah pri Domžalah. Del manj izposojanega gradiva smo lahko preselili in sprostili nekaj polic za novo gradivo.

Do petdesetih let 20. stoletja so knjižnico urejali oddelčni asistenti in študenti, l. 1961 pa je bila kot prva samostojna bibliotekarka nastavljena **Katarina Bogataj-Gradišnik**. Z velikim navdušenjem, vztrajnostjo, strokovnostjo in pripravljenostjo na spremembe je uspešno nadgrajevala knjižnični fond, predvsem pa je uskladila delo knjižnice s sodobnimi zahtevami in standardi bibliotekarske stroke. Zaradi hitre rasti fonda in števila študentov je bila ena bibliotekarska moč premalo. Julija 1970 so zaposlili **Angeliko Hribar**, l. 1975 pa še **Madito Šetinc** (zdaj Madita Šetinc Salzmann). Slednja je l. 1987 odšla na delovno mesto lektorice za nemški jezik, nadomestila jo je **Manca Šinko** (zdaj Manca Šinko Kastelic). Knjižnica je hitro rasla, naraščalo pa je tudi število obiskovalcev in izposojenega gradiva. V oktobru 1988 je bila kot četrta bibliotekarka sprejeta **Marjana Benčina**.

Kadrovska zasedba v knjižnici se je do danes večkrat spremenila. Ko se je l. 1989 upokojila dolgoletna vodja knjižnice Katarina Bogataj-Gradišnik, so do novembra 1990 v knjižnici delale tri bibliotekarke, od prihoda **Kristine Pegan** (zdaj Kristina Pegan Vičič) novembra 1990 pa do danes so v knjižnici zaposlene štiri. Od l. 1989 do upokojitve l. 2005 je knjižnico vodila Angelika Hribar. Zasnovala in uredila je priročno knjižnico, popisala vso periodiko v knjižnici in uredila celoten fond na podlagi Univerzalne decimalne klasifikacije (UDK). Od 2005 do konca januarja 2018, ko je odšla na drugo delovno mesto, je bila vodja knjižnice Marjana Benčina. Njeno delo je bilo že od l. 1993

Slika 14: Madita Šetinc Salzmann in Katarina Bogataj-Gradišnik

osredotočeno predvsem na vzajemno katalogizacijo in inventarizacijo gradiva ter posodobitev storitev (avtomatizacija izposoje). S februarjem 2018 je vodenje knjižnice prevzela **Neja Čop**. V knjižnici so bile za krajši čas redno zaposlene tudi Irena Sbil-Novak (1996–1999), Nataša Uršič (1995–1996) in Milena Vukić (1999–2001), za določen čas pa so nadomeščali delavke med porodniškim dopustom Alenka Goljar, Irena Sbil Novak, mag. Andrej Guček, Milena Vukić, Martina Frelih, Danijela Udovič, Tina Musec, mag. Andreja Vide Hladnik in Uršula Vimer Kovaček. Čeprav so vse bibliotekarke usposobljene za široko paleto bibliotekarskih opravil, so se v zadnjih letih specializirale: Neja Čop (zaposlena v knjižnici od l. 2001) organizira in koordinira delo v knjižnici, je nosilka nabave knjižničnega gradiva, katalogizatorica in izvaja izobraževanje uporabnikov. Kristina Pegan Vičič ureja bibliografije raziskovalcev, katalogizira, izvaja izobraževanje uporabnikov ter skrbi za zameno publikacij. **Maja Lipužič** (zaposlena od l. 2005) skrbi za zbirko periodičnih publikacij in ureja spletno stran knjižnice. Konec aprila 2018 je bila na prosto četrto delovno mesto sprejeta **Tina Sušnik**.

Slika 15: Vse generacije knjižničark – od leve proti desni: Madita Šetinc Salzmann, Kristina Pegan Vičič, Neja Čop, Angelika Hribar, Katarina Bogataj-Gradišnik, Marjana Benčina, Tina Sušnik, Maja Lipužič

Od septembra do decembra 2010 je bila na usposabljanju slabovidna gospa Adela Anzeljc. S svojim delom se je zelo izkazala, med drugim je urejala spletno stran knjižnice in dala napotke, kako pripraviti spletno stran tako, da jo lahko uporabljajo tudi slabovidni. Vse bibliotekarke imajo dokončano visokošolsko izobrazbo, opravljen strokovni izpit iz bibliotekarske stroke in licence za vnos v vzajemni katalog COBIB.

Ker do l. 1961 v knjižnici ni bil zaposlen poklicni bibliotekar, je levji delež urejanja knjižnice in sistematičnega pridobivanja gradiva prevzel dr. **Janez Stanonik**, ki je bil l. 1949 imenovan za asistenta na Oddelku za germanistiko. Z lastno iniciativo, strokovnostjo in vztrajnostjo je oblikoval vsebinsko zasnovo povojne knjižnice. Njegova pa je tudi zamisel o zbirki znanstvene in strokovne periodike kot temelju za znanstvenoraziskovalno delo, ki se je začela uresničevati šele po l. 1960. Navezoval je stike z ustanovami v Jugoslaviji (konzulati, veleposlaništva) in tujini (univerze, inštituti), ki so pošiljali knjižne darove. Kot dolgoletni predstojnik oddelka je dr. Stanonik skrbno spremljal problematiko

knjižnice in si prizadeval za njen razvoj. Tudi drugi člani oddelka so prek svojih poznanstev iz akademskih krogov in z zavzetostjo uspešno posredovali pri pridobivanju dragocenega gradiva za knjižnico.

V desetletjih po 2. svetovni vojni in še globoko v osemdeseta leta prejšnjega stoletja so bili knjižni darovi glavni način pridobivanja knjižničnega gradiva. Zbirni center v NUK je bil bogat vir gradiva posebej v povojnem obdobju. Med tujimi državami so sprva s pomočjo prednjačile Združene države Amerike (Fordova ustanova, veleposlaništvo v Zagrebu, United States Information Service v Beogradu, Zagrebu in kasneje tudi v Ljubljani, Slovenian Studies Circle iz Washingtona, gostujoči profesorji preko Fulbrightovega programa idr.), pridružile pa so se jim Velika Britanija (predvsem The British Council) in dežele nemškega govornega področja: Nemška demokratična republika (npr. Univerza Karla Marxa iz Leipziga), Zvezna republika Nemčija (Goethe-Institut in Bayerisches Staatsministerium für Unterricht und Kultus iz Münchna, Inter-Nationes in Deutsche Forschungsgemeinschaft iz Bonna idr.) in Avstrija (Avstrijski kulturni inštitut v Zagrebu, Avstrijski kulturni center v Ljubljani, avstrijsko veleposlaništvo v Ljubljani). Dr. **Janez Orešnik** je zaslužen za pridobitev dragocene zbirke knjig s področja skandinavistike. Z uvedbami novih študijskih vsebin se je razširil tudi krog darovalcev iz drugih držav: Švice (Pro Helvetia iz Züricha, Švicarska ambasada v Ljubljani), Švedske (Svenska institutet iz Stockholma v povezavi z lektorji švedščine), Avstralije in Kanade na podlagi večletnih prizadevanj dr. Mirka Juraka (npr. Avstralska ambasada v Beogradu in na Dunaju, Kanadska ambasada v Budimpešti, The Writers' Union of Canada, Ottawa), Nizozemske (lektor Paul van den Heuvel), Irske (Irška ambasada na Dunaju in v Ljubljani), Norveške, Danske in drugih. Gostujoči profesorji so zelo pogosto obdarili knjižnico s kvalitetnim strokovnim gradivom. Pomemben vir znanstvenih publikacij, predvsem periodike, so bile tudi zamene z akademskimi inštitucijami iz Evrope in Severne Amerike za reviji *Acta neophilologica* in *Linguistica*.

Poleg sistematične nabave monografskih publikacij je bila zelo pomembna redna nabava reprezentativnih znanstvenih in strokovnih revij, ki jo je bilo zaradi obdobja finančnih kriz težko vzdrževati. Naša knjižnica ima izredno kvaliteten izbor periodike s področja germanskega jezikoslovja in literarne zgodovine in

vede. Ponaša se tudi z najbogatejšo zbirko švedske, nizozemske, danske, islandske in norveške literature v Sloveniji.

Knjižnični fond pokriva predvsem: jezikoslovje (germanski jeziki, splošno jezikoslovje), književnost (književnosti v germanskih jezikih, literarna teorija in veda), metodiko in didaktiko germanskih jezikov ter prevodoslovje.

Število knjig, revij in neknjižnega gradiva je kljub vmesnim težavam vztrajno naraščalo. Konec l. 2017 je fond obsegal preko 87.000 enot, redno naročenih je bilo 218 naslovov revij. Iz spodnjih tabel so razvidna krizna obdobja v nabavi, skok v l. 2006 izraža priključitev prevajalskega fonda.

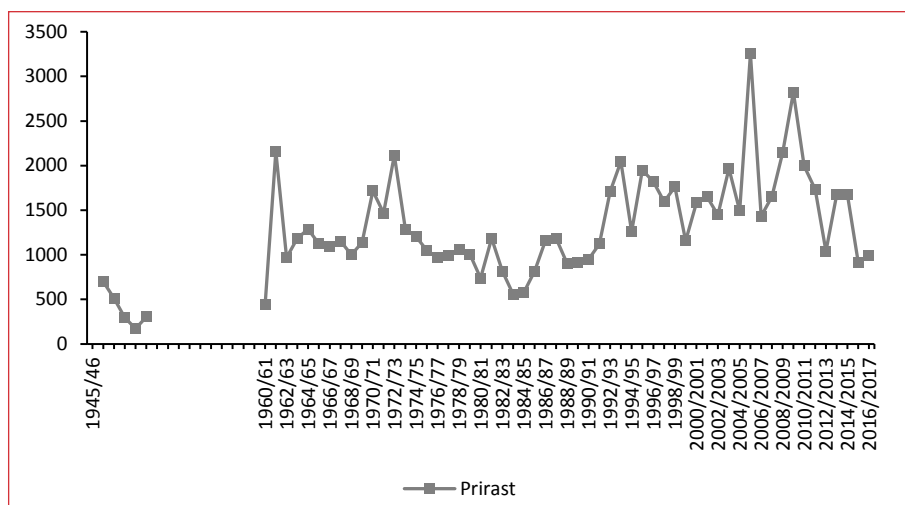

Diagram 1: Prirast knjižničnega gradiva po štud. letih od 1960/61–2016/17

Pri obdelavi gradiva in knjižničnih storitvah je šla knjižnica skozi razvojne stopnje vse od rokopisnih kataložnih listkov do tipkanja na pisalni stroj, vnosa kataložnih zapisov v računalniški program EVA in EVE do katalogiziranja v vzajemnem katalogu COBIB v programskem okolju COBISS₂ in COBISS₃. Knjižnično gradivo je razvrščeno po vsebinskih sklopih na podlagi UDK. L. 1993 je knjižnica postala polnopravna članica COBISS, 1995 je ukinila ročno vodenje inventarne knjige, 1999 je prenehala izdelovati kataložne listke za abecedno-imenski in stvarni katalog. Danes je v vzajemnem katalogu obdelanega čez 80 % vsega gradiva, letno vnesemo v COBIB okrog 2.000 zapisov.

Leta 1999 smo uvedli avtomatizirano izposojlo. Letno knjižnico obišče okrog 13.000 uporabnikov, ki si izposodijo okrog 38.000 enot gradiva. Poleg obdelave novega gradiva in retrospektivnega vnosa knjižnica ureja bibliografije za 90 članov oddelkov za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo, vnaša vsa oddelčna diplomska, specialistična in magistrska dela ter doktorske disertacije. Šestkrat letno pa izda bilten knjižničnih novosti v elektronski obliki.

Izredno pomembno je delo z uporabniki. Še pred kakšnim desetletjem so bibliotekarke znale na pamet poiskati knjigo in je zadoščal že opis »tista debela rdeča knjiga«. Danes je pri tako veliki količini gradiva, predvsem pa informacij, treba uporabnikom nuditi strokovno pomoč pri iskanju podatkov v vzajemnem katalogu COBISS in pri poizvedovanju po računalniških bazah podatkov. Že v sedemdesetih letih sta Katarina Bogataj-Gradišnik in Angelika Hribar začeli z uvajanjem študentov prvih letnikov v uporabo knjižnice in njenih virov, takrat izključno tiskanih. To nalogo je prevzela Kristina Pegan Vičič, v zadnjem letu so se ji pridružile pri tej nalogi vse kolegice. Poudarek je predvsem na elektronskih informacijskih virih. Vsi študenti naših oddelkov so deležni predavanj in praktičnega prikaza uporabe knjižnice in njenih virov ter uvoda v iskanje po podatkovnih zbirkah, višjim letnikom pomagamo pri iskanju virov in izdelavi bibliografij za seminarska in diplomska dela, ostalim uporabnikom pa nudimo individualne inštrukcije.

Bibliotekarke redno pripravljajo in sodelujejo pri razstavah, sprejemih in pripravi bibliografij ob obletnicah članov oddelkov. Med drugim so postavile razstave v okviru knjižnega sejma Liber.ac *Germanske filologije skozi čas* (prikaz družine germanskih jezikov), *Tretje nadstropje desno* (retrospektivni prikaz knjižnih objav članov Oddelka za germanistiko z nederlandistiko in skandinavistiko) in *Mein Dearfle (Moja vasica): Kočevje, nemški jezikovni otok v Sloveniji*.

Knjižnica je že od ustanovitve Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete l. 1997 sodelovala pri skupnih dejavnostih za racionalizacijo dela, posodobitev obstoječih in uvedbo novih knjižničnih storitev. Marjana Benčina je bila v letih 2005 in 2006 poleg dela v oddelčni knjižnici tudi v. d. vodje OHK FF in namestnica predsednika Sveta OHK FF ter članica več komisij in delovnih skupin na ravni Univerze. Od l. 1997 do konca l. 2017 je bila koordinatorka COBISS za OHK FF, l. 2004 je izdelala strateški načrt razvoja Osrednje humanistične

knjižnice, več let je vodila medknjižnično izposojajo, bila je vodja delovne skupine za izposojajo, sodelovala je pri obdelavi statistik OHK FF ter pri dejavnostih za ureditev statusa bibliotekarjev v visokošolskih knjižnicah. Maja Lipužič je od septembra 2017 vodja delovne skupine za celostno podobo OHK FF in članica delovne skupine za periodiko. Kristina Pegan Vičič je članica delovnih skupin za bibliografije in elektronske vire, dolgo je vodila delovno skupino za periodiko. Neja Čop je članica delovne skupine za nabavo, dolgo je skupino tudi vodila, ter članica delovne skupine za izposojajo. V letih 2008 do 2010 je bila članica Sveta OHK FF.

Knjižnica skuša v okviru danih razmer stopati v korak s časom s spremljanjem razvoja matičnih in bibliotekarske stroke in posodabljanjem delovnih postopkov in knjižničnih storitev, pedagoškemu in raziskovalnemu procesu na fakulteti pa nuditi zanesljivo in učinkovito podporo.

Viri in literatura

Grosman, Meta; Janko, Anton (2000): Oddelek za germanske jezike in književnosti. V: Šumi, Jadranka (ur.): *Zbornik Filozofske fakultete 1919–1999*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 329–339.

Poročilo o delu Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (za štud. leta od 1960/61 do 2002/03). Ljubljana: Filozofska fakulteta 1962–2004.

Stanonik, Janez (1969): Oddelek za germanske jezike in književnosti. V: Modic, Marjan (ur.): *Petdeset let slovenske univerze v Ljubljani*. Ljubljana: Univerza, 265–269.

Statistična letna poročila Knjižnice za anglistiko in germanistiko (za l. 2004–2006). *Statistična letna poročila Knjižnice za anglistiko, germanistiko in prevajalstvo* (za l. 2006–2017).

3.9 Die Germanistikabteilung der Universität Ljubljana und Österreich: Alte Freundschaft rostet nicht!

Johann Georg Lughofer

Wenn man in Slowenien in Richtung deutschsprachige Welt blickt, sieht man wohl nicht nur in der geographischen Perspektive zuerst Österreich. Die Nachbarrepubliken Slowenien und Österreich teilen sich eine 330 km lange Grenze,

die in der Steiermark traditionell und seit 1991 durch den Karawankentunnel auch im Kärntner Teil sehr leicht passierbar ist. Historisch ist die Verbindung zwischen den Ländern sehr stark. Die meisten Gebiete der Länder Slowenien und Österreich waren bereits im 10. Jahrhundert Marken des Ostfrankenreichs, im Mittelalter und in der Neuzeit Teil des »Heiligen Römischen Reichs«, das erst später den Zusatz »Deutscher Nation« bekam. In Personalunion waren sie darüber hinaus unter den Babenbergern, unter dem Přemysliden Ottokar II. und unter den Habsburgern in einem Herrschaftsgebilde vereint. Slowenische Gebiete kamen viel früher unter die Habsburgerkrone als so manche heute österreichische Länder: die gesamte Steiermark gehörte 1282 zu den frühesten Erbländern der Habsburger. Durch Erbverträge – u. a. mit den Grafen von Görz-Tirol – erlangte diese Dynastie bereits 1335 Kärnten und Krain und 1374 Inner-Istrien.

Darum spielte die deutsche Sprache in slowenischen Gebieten eine bedeutende, mitunter hegemonische Rolle, wo sie nicht nur die Verwaltungs- und Korrespondenzsprache darstellte, sondern in mehreren Städten die meistgebrauchte Sprache war – beispielsweise 1910 in Maribor (80,9%), Celje (69,2%) oder Ptuj (85,9%). Als 2007 in dem ersten Mitgliedsstaat der sogenannten EU-Osterweiterung 2004, nämlich Slowenien, der Euro eingeführt wurde, konnte dies einmalig schnell umgesetzt werden, weil der Großteil der Bevölkerung schon längst an die Bezahlung mit Euros gewohnt war. Österreich zählt zu den wichtigsten Handelspartnern Sloweniens, das jährliche Handelsvolumen beträgt über vier Milliarden Euro. Slowenen konsumieren auch pro Kopf die meisten importierten Waren aus Österreich weltweit. Bei den aktiven Direktinvestitionen sieht sich Österreich (genau wie Deutschland) sogar an erster Stelle in Slowenien. Jedenfalls zählt Österreich Investitionen über 6 Milliarden auf. Da es sich aber bei diesen Kontakten nicht nur um multinationale Riesen handelt, sondern um viele mittelständische Unternehmen, spielt die deutsche Sprache in der Unternehmenskommunikation durchaus eine große Rolle. Darüber hinaus zählt auch der stark steigende Tourismussektor in Slowenien sehr viele Gäste aus Österreich, sie machen nach den Italienern die zweitstärkste Gruppe mit 12% der Nächtigungen aus.

Doch nicht nur für die slowenische Bevölkerung liegt Österreich nahe, das gleiche gilt noch viel mehr für die Germanistik in Ljubljana. Forschungsfragen

sind von der erwähnten gemeinsamen und überlappenden Geschichte geprägt. Einige wichtige deutschsprachige, altösterreichische AutorInnen kamen aus dem slowenischen Gebiet, beispielsweise Anastasius Grün aus Ljubljana oder die Reiseautorin Alma Kalin aus Celje, was der hiesigen germanistischen Literaturwissenschaft vielfach spannende spezifische Forschungsgegenstände liefert: Mit dem deutschsprachigen Zeitungswesen der Krain sowie mit Anastasius Grün, eigentlich Anton Alexander Graf von Auersperg, und der Einbettung seiner schriftstellerischen sowie politischen Arbeit in den Kontext der Krain und der Steiermark setzte sich insbesondere O. Prof. Dr. Mira Miladinovic-Zalaznik auseinander. Miladinovic-Zalaznik trat auch als Übersetzerin historischer sowie zeitgenössischer österreichischer Literatur hervor, darunter Karl-Markus Gauß. Alma Karlin wurde neben Österreicherinnen wie Ilse Aichinger, Elisabeth Reichart oder Ingeborg Bachmann ein Forschungsfeld für die in Wien aufgewachsene O. Prof. Dr. Neva Šlibar, genau wie für Ao. Prof. Dr. Irena Samide, die sich auch intensiv mit österreichischen Schriftstellern wie Franz Grillparzer oder Karl-Markus Gauß auseinandersetzt. Ao. Prof. Špela Virant forschte zu Christoph Ransmayr, Wolf Haas und Thomas Glavinic sowie zu modernen Dramatikern Österreichs wie Thomas Bernhard, Werner Schwab, Wolfgang Bauer oder George Tabori. Ass. Prof. Johann Georg Lughofer, selbst Österreicher, beschäftigt sich mit Joseph Roth, aber auch mit Stefan Zweig, Franz Werfel, Thomas Bernhard und zeitgenössischen österreichischen interkulturellen AutorInnen wie Vladimir Vertlib, Jula Rabinowich, Milena Michiko Flašar oder Ivan Ivanji. Auch in der linguistischen Forschung der Germanistik Ljubljana sind Lehnwörter aus dem österreichischen Deutsch oder die Sprachinsel der Gottscheer, ein Überbleibsel der Habsburger Monarchie von Bedeutung, wie beispielsweise die Studien von Ao. Prof. Urška Krevs Birk beweisen.

Bedeutende akademische Veranstaltungen unterstreichen das Interesse der Abteilung an Österreich, so wurde die erste außerhalb Österreichs stattfindende Jahrestagung der Österreichischen Gesellschaft für Germanistik 2000 in Ljubljana mit so großem Erfolg abgehalten, das nunmehr in etwa jedem zweiten Jahr versucht wird, dieses Treffen in einem anderen Land zu organisieren. Weiters gab es Konferenzen und Symposien zu Ingeborg Bachmann (2006), Joseph Roth (2009) oder Thomas Bernhard (2011). Doch auch bei der Internationalen Konferenz »Repräsentationen des Ersten Weltkriegs in den mitteleuropäischen

Literaturen«, welche innerhalb des bilateralen Forschungsprojekts mit der Germanistik Zagreb (Leitung Milka Car aus Zagreb und Johann Georg Lughofer aus Ljubljana) stattgefunden hat, zielte vor allem auf altösterreichische Literatur. Das trans-/interkulturelle Moment und die ethnischen Hintergründe wurden in diesem Projekt intensiv beleuchtet, denn eine große Zahl der Intellektuellen der Habsburger Monarchie hatte einen mehrkulturellen und mehrsprachigen Hintergrund. In Slowenien wurde in diesem Rahmen das Kolloquium *Der Erste Weltkrieg. Neue Perspektiven im Gedenkjahr 2014* und die Konferenz *Repräsentationen des Ersten Weltkriegs in den mitteleuropäischen Literaturen* mit TeilnehmerInnen aus Deutschland, Frankreich, Großbritannien, Italien, Kroatien, Österreich, der Schweiz und Slowenien 2015 veranstaltet. 2018 fand mit Karl-Markus Gauß ein Symposium zu seinem Werk statt, das aufgrund der liebevollen Organisation von Irena Samide neben der anspruchsvollen Forschungsarbeit auch zu einem gesellschaftlichen Höhepunkt wurde.

Zur Institution wurden die Internationale Lyriktag der Germanistik Ljubljana, jährlich stattfindende Kooperationen mit dem Österreichischen Kulturforum – und mitunter den Botschaften der Schweizerischen Eidgenossenschaft und der Bundesrepublik Deutschland. Der Lyriktag versteht sich als Mischung von akademischer Tagung, Lesung und Würdigungsfest, die jeweils einer Lyrikerin oder einem Lyriker – so 2010 Ernst Jandl, 2011 Erich Fried, 2013 Ilse Aichinger, 2014 Georg Trakl, 2015 Friederike Mayröcker, 2016 Christine Lavant, 2017 Franzobel, 2018 Rose Ausländer und 2019 Paul Celan – gewidmet ist, wobei aus allen Bereichen der Germanistik – Literatur-, Kultur-, Sprachwissenschaften und Didaktik – Beiträge eingeladen werden. Von Johann Georg Lughofer wird dazu auch die Schriftenreihe *Ljurik* herausgegeben, in der die wissenschaftlichen und literarischen Beiträge des jeweiligen Lyriktags gesammelt werden.

Daneben gab es immer wieder Besuch von LiteratInnen aus Österreich; auch innerhalb der in Kooperationen mit dem Österreichischen Kulturforum, dem Goethe-Institut und der Schweizer Botschaft (bzw. mit Pro Helvetia) organisierten Literaturdiskurse zu Themen wie Exophonie, Heimat, Alpen, Drogen, Jugoslawien kamen zwischen 2010 und 2015 Maja Haderlap, Julija Rabinowich, Vladimir Vertlib, Josef Winkler, Ivan Ivanji, Peter Rosei und Kathrin Röggla. Doch auch für Einzellesungen bzw. Poetikvorträge kamen aus Österreich – zumeist in der von Johann Georg Lughofer 2007 ins Leben

Slika 16: Johann G. Lughofer odpira konferenco o Rose Ausländer, 2018

gerufenen Reihe »Literatur lebt! Junge AutorInnen aus Österreich« Peter Clar, Ann Cotten, Milena Michiko Flašar, Andrea Grill, Michael Hammerschmid, Elias Hirschl, Anna Kim, Jürgen Lagger, Alexander Peer, Teresa Präauer, Carolina Schutti, Michael Stavarič, Gerhild Steinbuch, Cornelia Travnicek, Otto Leopold Tremetzberger, Erwin Uhrmann und Anna Weidenholzer. Jährlich gibt es in der Reihe auch eines der beliebten Poetry Slam-Duelle u.a. mit Stefan Abermann, Yasmin Hafedh, René Bauer, Nadja Bucher, Martin Fritz, Ana Ryue, Jimi Lend, Markus Köhle und Mieze Medusa. In Folge der Veranstaltungsreihe entstanden neben Medienberichten auch einige Publikationen: mehrere Übersetzungen, das Lesebuch *Reise nach Ljubljana* im Innsbrucker Limbus Verlag und die gesammelten Poetikvorträge im Verlag art&science.

Auf institutioneller Ebene sind die Kooperationen mit österreichischen Germanistikinstituten von Bedeutung, so gibt es beispielsweise Erasmus-austausch mit der Universität Salzburg. Fast jährlich kommt darüber hinaus eine österreichische DaF-Praktikantin nach Ljubljana, um zu hospitieren, mitzuunterrichten und ein Projekt umzusetzen. Lange Zeit unterrichteten LektorInnen der Österreich-Kooperation und später des Österreichischen

Akademischen Austauschdienstes in Ljubljana: den Anfang machte Fabjan Hafner (1992–1997), der als Kulturvermittler zwischen Österreich und Slowenien große Bekanntheit erreichte sowie als Übersetzer ausgezeichnet wurde. Heidrun Thomas (1997–2000), Jamil George Barcha (2000–2003), Elisabeth Hofstadler (2003–2005), Johann Georg Lughofer (2005–2007), Anita Zangl (2007–2008) und Annemarie Neuhold (2008–2009) sollten folgen und eine aktuelle Perspektive von jungen ÖsterreicherInnen im Unterricht einbringen. Bekannte Professoren wie Primus-Heinz Kucher, Hubert Lengauer oder Albert Berger aus Klagenfurt oder Dietmar Goltschnigg oder Kurt Bartsch aus Graz waren Gastdozenten in Ljubljana. Slowenische Lehrende unterrichten aber genauso in Österreich: beispielsweise O. Prof. Mira Miladinović Zalaznik, O. Prof. Marija Javor-Briški, O. Prof. Neva Šlibar, Ao. Prof. Darko Čuden unterrichteten grundlegende Lehrveranstaltungen in Klagenfurt. Ass. Prof. Johann Georg Lughofer unterrichtet als regelmäßiger Lehrbeauftragter bzw. als Gastprofessor an den Germanistikinstituten in Wien, Klagenfurt und Innsbruck.

Die Kooperation zwischen den Germanistiken war immer akademisch sehr fruchtbar und menschlich wertvoll – wir freuen uns auf viele weitere Zusammenkünfte, Projekte und gemeinsame Ideen.

3.10 Aktivnosti študentov in študentk na oddelku

Tina Štrancar

Z vsakim študijskim letom Oddelek za germanistiko s skandinavistiko in nederlandistiko zapusti generacija študentov, ki s seboj odnese tudi delček dogajanja na Oddelku, h kateremu je prispevala. Hkrati pa v germanistične kroge vstopa že nova generacija študentk in študentov z novimi zanimanji in novimi idejami, ki bodo bogatile njihovo študentsko življenje. Popisati vse študentske aktivnosti od samega začetka Oddelka, bi bilo utopično in skorajda neizvedljivo. Pričujoči prispevek, ki je nastal s skupnimi močmi številnih profesorjev in (nekdanjih) študentov, si tako prizadeva pred pozabo ohraniti vsaj nekaj omembe vrednih študentskih dejavnosti preteklih treh desetletij.

Če bi se po dogajanju na oddelku želeli sprehoditi v kronološkem vrstnem redu, bi bila prva stvar, na katero bi naleteli, študentska gledališka skupina

Theatrum Germanicum Emonae (TGE), ki je bila ustanovljena na pobudo skupine študentov in študentk germanistike leta 1990. Pri TGE so sodelovali: Karmen Goršak, Andrej Hiti, Franc Rac, Tadeja Tomšič in Simona Zadavec ter šepetalka Tatjana Erčulj. TGE je vodila dr. Mira Miladinović Zalaznik, ki je skupini priskrbela sodobni gledališki deli avstrijskega pisatelja in dramatika Reinharda P. Gruberja (1947), ki zanju ni zahteval nobenega honorarja. Z vajami za uprizoritev dela *Der hinnige Sohn und das Publikum* je skupina pričela med semestrskimi počitnicami 17. 1. 1990, sprva so režijo vodili sami, na koncu vaj pa jo je prevzel (operni) režiser Bernd Schabus (kar je finančno omogočil Avstrijski kulturni inštitut iz Zagreba pod vodstvom profesorja Leopolda Melicharja, ki je bil pristojen tudi za Slovenijo). Premiera je bila 14. maja 1990 na malem odru *Mestnega gledališča ljubljanskega*, videl jo je tudi Reinhard P. Gruber. 18. maja je TGE odšel na prvo gostovanje v tujino, v Celovec. Nastopil je v univerzitetnem kulturnem centru UNIKUM, finančno ga je podprl takratni rektor Univerze v Celovcu dr. Albert Berger. Tu jih je videl tudi pisatelj in filozof Manfred Moser, ki je njihov nastop ovekovečil v domovinskem romanu *Second Land* (1992). S tem komadom je skupina gostovala na festivalu ljubiteljskih gledališč na Solnograškem v Holzhausnu maja oz. junija 1990. Odmevi avstrijske kritike so bili tako navdušujoči, da je skupina dobila vabilo za nastop na gimnaziji v Vetrinju na Koroškem in za celotedensko gostovanje v Gradcu, v *forumu stadtpark*, centru sodobne književnosti (avstrijska premiera 27. 11. 1990). TGE je z isto igro 18. 10. 1990 nastopil tudi v Ljubljani v *Šentjakobskem gledališču*. Graška režiserja Ernst M. Binder in Christian Pölzl sta se v dogovoru z avtorjem Reinhardom P. Gruberjem lotila dramatizacije njegovega kultnega romana *Aus dem Leben Hödlmosers* in ga priredila za TGE. Praizvedba je bila 22. 4. 1991 na malem odru *Mestnega gledališča ljubljanskega*. TGE je s tem komadom, ki ga je posnela tudi ORF in pokazala na poročilih ZiB 2 ter via 3 SAT vsej Evropi, z velikimi koraki stopil na odre srednjeevropskih gledaliških hiš. Gledališčniki so z obema komadoma nastopali na gledaliških festivalih v Avstriji in po odrih v Sloveniji, Avstriji, na Hrvaškem in Madžarskem. Imeli so okoli 300 predstav, za vsaj 200 od teh so dobili tudi honorar, kar v času slovenskega osamosvajanja ni bilo zanemarljivo. O njih so izdatno pisali avstrijski časniki in alibično (1) slovenski. Zadnja tuja gostovanja je imelo gledališče na Madžarskem v Pécsu (april 1992), 17. maja 1992 na graškem mestnem festivalu *Grazer Stadtfest*, zadnji

dve predstavi pa sta bili 2. in 3. 7. 1992 v Salzburgu v gledališču *Kleines Theater*. Takrat se je skupina razšla, članice in člani pa so se posvetili zaključku študija.

Če se še malce pomudimo pri študentskih gledaliških skupinah, opazimo, da so igralski talenti študentov in študentk germanistike ponovno vzniknili desetletje pozneje pod vodstvom dr. Mateje Gaber. **Mateja-Gaber-Märchen-gruppe (MGM)** se je publiki prvič predstavila s priredbo *Zgodbe o Izidorju* Maxa Frischa (KUD France Prešeren, december 2001). Na tej božični prireditvi so s svojo gledališko improvizacijo in originalno scenografijo nastopili tudi študentje pod vodstvom dr. Urške Valenčič Arh. Odtlej so gledališke predstave postale nepogrešljiv del gledališko-glasbenega programa tradicionalnih germanističnih **Božičnih večerov** (Weihnachtsabend), ki jih študentje prirejajo vsako leto v predbožičnem času. Na repertoarju MGM sta bili še predstavi *Rdeča kapica* bratov Grimm (Filozofska fakulteta, december 2002) in *Pesem o Nibelungih – komedija* (Šentjakobsko gledališče, december 2003). Po triletnem premoru se je 27. 12. 2006 prizorišče Božičnega večera spet preselilo na Oddelek za germanistiko Filozofske fakultete, kjer so študenti germanistike uprizorili predstavo *Struwwelpeter*, oddelek pa je obiskal »Weihnachtsmann«. 20. 12. 2007 je sledila priredba pravljice *Sneguljčica (in trije palčki)*, v kateri je za razliko od prejšnjega leta nastopila »Weihnachtsfrau«. Božični večer 18. 12. 2008 je obogatila istega leta ustanovljena švedska gledališka skupina pod vodstvom lektorice Mite Gustinčič Pahor, ki je v švedščini odigrala predstavo *Pravljica o Sneguljčici in štirih palčkih (Sagan om Snövit och de fyra dvärgarna)*. Različni skeči in priredbe krajših dramskih del so postali vsakoletna stalnica oddelčnega predbožičnega praznovanja, vse do 19. decembra 2018, ko so študentje drugega letnika germanistike pod vodstvom praktikantke Olge Balaniuk s Freie Universität Berlin izvedli dramatizacije najbolj znanih nemških balad.

Čisto pravo germanistično gledališko skupino pa je v študijskem letu 2017/2018 spet obudila nemška DAAD-lektorica dr. Kristina Lahl. Krožek *Theaterkurs* je bil namenjen študentom prve in druge bolonjske stopnje. Doslej so imeli samo eno, a zelo uspešno predstavo – 19. junija 2018 so Žiga Dvoršak, Ivan Popov, Tina Markun in Aleksandra Trpenoska v Trubarjevi hiši literature odigrali izbrane scene iz Schnitzlerjevega cikla enodejank *Anatol*.

Študenti, ki obiskujejo **lektorat švedskega jezika**, skoraj vsako leto okoli 13. decembra na oddelku predstavijo praznovanje praznika Sv. Lucije. Ob tej

Slika 17: Božični večer 2004, foto: Jasna Šebez

Slika 18: Božični večer 2004, foto: Jasna Šebez

priložnosti zapojejo tradicionalne Lucijine in božične pesmi in obiskovalce pogostijo z značilnim švedskim pecivom in pijačo. Zadnjih nekaj let ob prazniku Sv. Lucije sodelujejo tudi pri praznovanju v Evangeličanski cerkvi Primoža Trubarja v Ljubljani, ki ga organizira Slovensko-švedsko društvo. Med odmevnejše dogodke preteklih let sodi tudi mednarodni seminar švedskega jezika za študente, ki se je razvil iz sodelovanja našega lektorata s takratnim lektoratom Univerze v Zagrebu in z Oddelkom za skandinavistiko univerze Ludwig-Maximilian v Münchnu. Leta 2004 je seminar potekal v Gosseldingu (udeležilo se ga je približno 5 študentov z Oddelka za germanistiko), leta 2005 v Pulju (približno 10 študentov) in 2006 v Trenti (15 študentov).

Od nastopajočih v kulturnem programu Božičnih večerov velja omeniti tudi **germanistični zborček**, ki je nastal leta 1999, v času prvega praznovanja, kjer so študenti premierno zapeli nekaj božičnih pesmi. Iz spontane ideje se je ob pomoči lektorice Suzane Kerin in dr. Irene Samide oblikovala skupina študentov, ki se je pod glasbenim vodstvom Tatjane Rupnik začela redno srečevati na pevskih vajah. Zborček se je poleg vsakoletnega Božičnega večera predstavljal ob različnih priložnostih: junija 2000 na konferenci ÖGG na Filozofski fakulteti ter na gradu Fužine, junija 2001 so posneli zgoščenko, septembra 2001 zapeli na

Slika 19: Germanistični zborček, 2001

Lingvističnem kolokviju v Ljubljani, maja 2003 in 2004 pa na letnem koncertu na ljubljanskem magistratu. Leta 2004 je del zasedbe zaključil s svojim delom, nekateri mlajši študenti oddelka pa so s srečanji nadaljevali. V novi zasedbi je zbor pod vodstvom Tomija Bušinškega nazadnje zapel na Božičnem večeru 2006.

V letih 2001 do 2006 je na Oddelku za germanistiko delovalo **Društvo študentov germanistike alleMANIAK**, katerega predsednik je bil Jernej Širok. Društvo je izdajalo istoimensko revijo in (so)organiziralo literarna (allemalLESEN) ter filmska srečanja (Filmklub). Leta 2003 je pod vodstvom Tanje Petrič in avstrijske lektorice Elisabeth Hofstadler organiziralo in sofinanciralo enodnevno ekskurzijo v Gradec – kulturno prestolnico Evrope 2003. Filmski klub, ki sta ga po idejni zasnovi Petra Purga od leta 2001 vodili Petra Kežman in Tanja Petrič, je vsak mesec na oddelku ali pa v takratni Nemški čitalnici (pozneje Nemška knjižnica CTK, Trg revolucije 3, Ljubljana) nudil ogled filmov z nemškega govornega področja. Pred predstavo sta organizatorki predstavili film, režiserja in obdobje, v katerem je film nastal, ogledu pa je sledil voden pogovor o filmu. Na repertoarju se je zvrstilo veliko prepoznavnih nemških filmov – Fassbinderjeva *Berlin Alexanderplatz*, in *Effi Briest* ter nekaj filmov, posnetih po literarnih predlogih, med drugim *Die Marquise von O.*, *Homo Faber*, *Der gute Gott von Manhattan* in *Draußen vor der Tür*. S pomočjo finančnih sredstev, predvidenih za projekt »Filmklub«, in po zaslugi Goethe-Instituta Ljubljana so si študenti nekatere nemške filme lahko ogledali brezplačno v okviru aktualnega programa slovenskih kinematografov v Slovenski kinoteki in v Kinoklubu Vič.

Literarni klub **allemalLESEN** je nastal na skupno pobudo oddelčne knjižnice, Oddelka za germanistiko, Nemške čitalnice CTK ter društva alleMANIAK. V okviru prireditev allemalLESEN so se srečevali študenti, bibliotekarji in predavatelji z oddelka, bralci Nemške čitalnice, sodelavci CTK in Goethe-Instituta z namenom, da izmenjajo poglede na prebrana sveže natisnjena literarna dela z nemškega govornega področja. Pod geslom: *Beremo in izmenjujemo mnenja. Danes o...* so se med študijskim letom sestajali približno vsakih pet tednov in se sproti dogovarjali, kateremu literarnemu delu bo posvečeno naslednje srečanje. V času od novembra 2001 do maja 2006 je bilo 28 srečanj. Med obravnavanimi avtorji so bili med drugim Malin Schwerdtfeger, Michael Köhlmeier, Vladimir Vertlib, Angela Krauß, Ramona Diefenbach, Thomas Hürlimann, Judith Hermann, Durs Grünbein, Herbert Rosendorfer, Wladimir Kaminer, Raoul Schrott,

Jenny Erpenbeck, Ildikó v. Kürthy, Daniel Kehlmann, Sabine Schiffner, Juli Zeh, Elke Erb, Michel Lentz, Ulrich Peltzer, Peter Stamm in Andreas Maier. allemalLESEN je nekaj deset sodelujočim bralcem približeval sodobno nemško književnost in v Nemški čitalnici ustvarjal ozračje sproščene debate ne glede na dovršenost pogovorne nemščine sodelujočih.

Nemška čitalnica, ki so jo ustanovili leta 1995 in jo je vsa leta vodil Brane Čop, je bila pomembno srečišče študentov z nemško književnostjo. Poleg knjižnega gradiva si je bilo mogoče izposoditi tudi filme, CD-rome ter revije in časopise. Pozneje se je preimenovala v Nemško knjižnico CTK, leta 2014 pa so jo žal zaprli.

Redna literarna srečanja tako študentov germanistike kot študentov prevajalstva je pozneje za kratek čas obudila nekdanja referentka za kulturo na Goethe-Institutu, Jelena Tomažin. Leta 2015 in 2016 je Goethe-Institut Ljubljana tako pod naslovom *Skodelica literature v nemščini* v Kavarni Drama redno organiziral pogovore o novostih z nemškega knjižnega trga.

Zadnji dve desetletji imajo študenti germanistike, ki jih zanima književnost, vsako leto možnost, da se preizkusijo tudi kot literarni prevajalci na eni od **prevajalskih delavnic**, ki sta organizirani vsako leto. Štirinajstdnevna poletna prevajalska šola *Sommerkolleg Premuda*, katere ustanovitelj je bil dr. Erich Prunč z Univerze Karla in Franca v Gradcu, poteka vsako leto na hrvaškem otoku Premuda. Za jezikovno kombinacijo nemščina-slovenščina so se doslej zamenjale tri mentorice: Sandra Baumgartner-Naylor (do 2004), Urška P. Černe (2005–2016) in Tanja Petrič (od 2017). Zanimanje študentov je bilo na vrhuncu leta 2007, ko je bilo s slovenske strani prijavljenih 36 kandidatov, zadnja leta pa imajo organizatorji precejšnje težave pri zaposlitvi sedmih razpisanih mest.

Prevajalska šola Javnega sklada za kulturne dejavnosti (Prevajalnica JSKD) poteka štiri dni vsak prvi vikend v oktobru in nudi več jezikovnih kombinacij s slovenščino. Nemške delavnice je od leta 2004 do leta 2016 vodila dr. Irena Samide, z letom 2016 pa jih je prevzela dr. Tina Štrancar. Delavnic se vsako leto udeleži približno 8 študentk in študentov, medtem ko jih je bilo v najboljših časih v skupini tudi po 14. Izdelki so vsako leto objavljeni v literarni reviji *Mentor* (JSKD), doslej pa so izšli tudi trije mentorirani književni prevodi: zbirka z zgodbami mladih avtoric *Odsvajanja. Sodobna nemška kratka proza* (JSKD 2008), *Lisičje okno. Kratka proza Chamissovih nagrajencev* (JSKD 2010) in zbirka kratkih

zgodb mlade luksemburške pisateljice Nore Wagener *E. galaksije* (2018), pri katerih so večinoma sodelovali študenti in študentke Oddelka za germanistiko. Poleg teh delavnic potekajo različni prevajalski projekti tudi v okviru predmeta Prevajanje v slovenščino. Tako so študentje tretjega letnika pod mentorstvom dr. Irene Samide 23. 4. 2014 v okviru prireditve *Noč knjige* na Filozofski fakulteti UL prevedli, dramatizirali in uprizorili mini dramolete različnih nemških dramatikov. Študentje 2. letnika germanistike pa so pod vodstvom dr. Urške Valenčič Arh v sodelovanju z Društvom slovenskih pisateljev v okviru prireditev na Slovenskem knjižnem sejmu prevedli odlomek iz romana *Angelski jeziki* (*Engelszungen*) avstrijsko-bolgarskega pisatelja Dimitreja Dineva, ki je nastopil v Cankarjevem domu 23. novembra 2016. Leto kasneje, 24. novembra 2017, so prav tako sodelovali na Slovenskem knjižnem sejmu s prevodom odlomka iz romana *Der Moddetektiv* avstrijskega pisatelja Christopherja Justa. Študentje magistrskega študija germanistike pa so pod mentorstvom dr. Irene Samide skupaj s študenti Oddelka za prevajalstvo in AGRFT-ja sodelovali tudi pri projektu prevajanja sodobne nemške dramatike, ki je potekal pod okriljem Goethe-Instituta in SNG Drame Ljubljana. Uprizoritev izbranih odlomkov sodobnih dramatikov z nemškega govornega področja je potekala 14. novembra 2016 v SNG Drama Ljubljana.

Literarna srečanja študentov germanistike pa so v avstrijsko obarvani različici, zaživela tudi na Avstrijskem inštitutu/Österreich Institut (Trg francoske revolucije 6, pozneje Cankarjevo nabrežje 11). Inštitut je v Ljubljani obstajal deset let (2004–2014), poleg tečajev je vselej nudil prostor najrazličnejšim germanističnim dogodkom. Tako se je v sodelovanju z Avstrijskim kulturnim forumom od leta 2007 pod vodstvom dr. Johanna Georga Lughoferja odvila serija branj oz. performansov pod geslom: **»Literatura živi! Mladi avtorji in avtorice iz Avstrije«**. Mladi literarni ustvarjalci, ki se že lahko pohvalijo z različnimi objavami in nagradami, se tako predstavljajo študentom germanistike ter ostali zainteresirani javnosti, avtorskemu branju pa sledi pogovor s publiko. Med gostujočimi avtorji so se tako doslej znašli tako slammerji in spoken-word umetniki, kot sta Markus Köhle in Mieze Medusa, kakor tudi uveljavljeni avstrijski pisatelji in pisateljice: Jürgen Lager, Alexander Peer, Teresa Präauer, Michael Stavarič, Otto Leopold Tremetzberger in Erwin Uhrmann. Za tem, ko so leta 2014 zaprli Avstrijski inštitut se je dogodek »Literatura živi« preselil v

Trubarjevo hišo literature (Stritarjeva ulica 7), pozneje pa v prostore Avstrijskega kulturnega foruma (Prešernova cesta 23).

Tudi filmsko serijo **Vino & Film – najboljše iz nemških in avstrijskih kinematografov** lahko pojmujeemo kot nekakšno nadaljevanje *Filmkluba* v prostorih Avstrijskega inštituta, filmski navdušenci so se namreč na povabilo nemških ter avstrijskih lektorjev in pozneje študentke Tine Tomažič na mesečnih srečanjih od zimskega semestra 2004/2005 dalje lahko prepričali, da so nemški kinematografi proizvedli številne napete, ganljive, od časa do časa celo zabavne filme. Tako so med letoma 2004 in 2014 študenti, občasno pa tudi profesorji, zahajali v »kino« na Avstrijskem inštitutu, ki je bil nemalokrat z več kot tridesetimi obiskovalci napolnjen do zadnjega sedeža. Filmski večeri so se vedno zaključili ob kozarcu vina ali soka, s pogovorom o filmu ali o popolnoma drugih temah, za katere v univerzitetnem vsakdanu zmanjka časa.

Sosednje Avstrije pa študenti niso spoznavali samo v sodelovanju z Avstrijskim inštitutom, temveč tudi na **ekskurzijah po Avstriji**, ki jih je nekaj časa organiziral dr. Johann Georg Lughofer. V letih 2006, 2007 in 2008 so študenti obiskali Dunaj, leta 2006 Gradec in leta 2009 Linz. Ekskurzije na Dunaj so potekale v okviru tematskih lektorskih vaj »Poslovna nemščina«, kjer v središču zanimanja niso bili turistični ogledi Dunaja, temveč možnost obiska dunajskih podjetij. Študenti so se samostojno najavili za obisk različnih podjetij na Dunaju, ki imajo svoje podružnice tudi v Sloveniji. Med dvo- ali tridnevni praktični spoznavanjem dunajskih podjetij so se seznanili z načinom dela in vsakdanom v določenem podjetju kakor tudi z zaposlitvenimi možnostmi. Tako so obiskali na primer zavarovalnico Wiener Städtische, potovalno agencijo TUI, proizvodnjo in trgovino nakita Frey Wille in založbo Freytag & Berndt.

Tradicijo obiskovanja sosednje nemško govoreče dežele je nekaj let pozneje obudila dr. Irena Samide z ekskurzijami na Dunaj (leta 2013, 2015 in 2018). Ker potekajo ekskurzije v sklopu seminarja *Dunajska moderna*, so tematsko usmerjene predvsem na literarno, arhitekturno, slikarsko, družbeno in družabno dogajanje ob prelomu prejšnjega stoletja, vendar so odprte za vse študente. Študentje pri seminarju izdelajo tudi tematski bilten, oblikujejo program, prevzemajo posamezne segmente vodstva po Dunaju ipd.

Leta 2014 je dr. Irena Samide organizirala ekskurzijo v Gradec, kjer so si študenti ogledali mestno galerijo ter gledališko predstavo *Amphitryon* Heinricha

Slika 20: Ekskurzija na Dunaj, 2018

von Kleista. Prav tako v Gradec pa so se študenti germanistike, tokrat v organizaciji dr. Urške Valenčič Arh, napotili marca 2019, kjer so si pod vodstvom dr. Heinricha Pfandla ogledali mestne znamenitosti, razstavo v galeriji, obiskali Inštitut za slavistiko in Inštitut za prevodoslovje ter zvečer prisluhnili pogovoru v Slovenski čitalnici.

Pot je germaniste večkrat popeljala tudi v München – prvič leta 2000 v organizaciji lektorice Suzane Kerin, dr. Irene Samide in dr. Urške Valenčič Arh. Poudarek ekskurzije je bil na münchenski boemi v času moderne, študentje pa so si ogledali tudi gledališko predstavo *Michael Kohlhaas* Heinricha von Kleista.

»Kje lahko bolje spoznamo nemško kulturo in jezik, če ne v deželi sami?« je bil moto študentskih **ekskurzij v Nemčijo**, ki so se vrstile od leta 2005 pod

vodstvom nemškega DAAD-lektorja dr. Daniela Holla. Ekskurzije, ki se jih je vsako leto udeležilo približno 45 študentov, so vodile v München (3.–5. marec 2005; v sodelovanju z dr. Ireno Samide, dr. Urško Valenčič Arh in študentko Nino Pavlinič), v Baden-Württemberg s Tübingenom, Marbachom, Stuttgartom in Bodenskim jezerom (3.–7. maj 2006; z dr. Ireno Samide) ter na severno Bavarsko z Regensburgom, Bayreuthom in Nürnbergom (18.–22. april 2007, z dr. Urško Valenčič Arh). Sledil je Thüringen z Erfurtom, Weimarjem, Eisenachom in Buchenwaldom (22.–27. april 2008; z lektorico Suzano Kerin in Nicole Mackus z DAAD) in ponovno München in Salzburg (6.–10. maj 2009; z avstrijsko lektorico Annemarie Neuhold in Susan Günther z DAAD). Vrhunce ekskurzij, za katere so študenti sami izdelali turistične vodnike in pripravili referate, so predstavljali: doživetje Weimarja po Goethejevih in Schillerjevih sledih, gledališka noč komornih iger v Münchnu na najbolj nenavadnih krajih, srečanje nemških študentov slovenistike v tübinski Trubarjevi cerkvi, pogovor z nekdanjim članom študentskega gibanja *Weißer Rose* (Bela vrtnica) v Tretjem Rajhu, Bayreuth z Wagnerjevimi romarskimi kraji in pivskimi katakombami ter še veliko drugega.

Slika 21: Ekskurzija po Nemčiji z Danielom Hollom in Urško Valenčič Arh, 2007

Leta 2010 (25.–30. april) sta lektorici Suzana Kerin in Christiane Leskovec organizirali prvo germanistično ekskurzijo v nemško govoreči del Švice in italijanski kanton Tessin, ki je tudi edina germanistična **ekskurzija v Švico** doslej. Med petdnevним potovanjem so si študenti lahko ogledali St. Gallen z znamenito samostansko knjižnico, Stein/Appenzell, Rapperswil, Zürich z Arhivom Thomasa Manna, Basel, Bern, St. Gotthard in Lugano, ter pristno švicarsko sirarno.

Stike s tujino so študenti krepili tudi s pomočjo **mednarodnih sodelovanj s tujimi fakultetami**. Maja 2008, 2009, 2011, 2017 in 2018 sta dr. Boris Dudaš in dr. Špela Virant izvedla 5 delavnic za študente germanistike, ki so se jih udeležili študentje višjih letnikov Filozofskih fakultet iz Ljubljane in Reke. Delavnice so potekale izmenično v Ljubljani in na Reki.

Leta 2014 je deset študentov pedagoškega programa nemščine dobilo priložnost, da se udeleži štirinajstdnevne poletne šole v Berlinu, intenzivnega programa Erasmus, ki je potekal pod naslovom *Tracing European Space: Language, Culture and Identity* od 9. do 23. marca. Pri projektu je sodelovalo osem evropskih univerz iz petih držav (Nemčije, Švedske, Poljske, Nizozemske in Slovenije), slovenska koordinatorica in mentorica je bila dr. Irena Samide.

Leta 2016 (1.–5. maj) so študenti germanistike in študenti Oddelka za pedagogiko in andragogiko sami organizirali **ekskurzijo v Amsterdam**. Glavna organizatorica s strani Oddelka za germanistiko je bila študentka Nina Petrovič, ki je med ekskurzijo prevzela tudi velik del neformalnega vodenja. Poleg Amsterdama so študenti obiskali tudi prikupno ribiško vasico Volendam in zadnji dan naredili postanek v Haagu.

Če se vrnemo k dogajanju na Oddelku, velja omeniti, da je bila za študente germanistike pomembna pridobitev **spletna stran germanistika.NET** (www.germanistika.net), ki jo je novembra 2006 postavil študent germanistike Peter Zupan in zanjo skrbel do leta 2010. Drugače kot uradna spletna stran oddelka za germanistiko je bila germanistika.net namenjena predvsem študentskemu življenju in obštudijskim dejavnostim. V njenih najboljših časih je dnevno več kot 100 študentov prebiralo novice o kulturnem dogajanju, še posebej zanimivem za germaniste, objavljeni pa so bili tudi aktualni razpisi za različne natečaje in štipendije. Stran je imela tudi forum, kjer so še posebno aktivno sodelovali tutorji in predstavniki študentskih združenj. Posebej priljubljeni rubriki na portalu

sta bili spletni arhiv večine številke revije *alleMANIAK* in sistem za izmenjavo zapiskov s predavanj.

Po večletnem spletnem premoru je Oddelek za germanistiko aprila 2015 dobil svojo uradno stran na Facebooku **Germanistika Ljubljana FF UL** (www.facebook.com/germanistika.fful/), ki jo moderirajo pedagoški in strokovni delavci oddelka ter nekaj (nekdanjih) študentov. Stran nudi dnevno sveže informacije o dogodkih, prireditvah in razpisih, ki bi utegnili biti zanimivi za študente germanistike, občasno pa služi tudi kot »oglasna deska« za posredovanje oglasov za delo in drugih koristnih informacij, ki jih admini prejmejo prek družabnih omrežij. Stran ima 700 sledilcev (zadnji dostop julij 2019), trend narašča.

Študijsko leto 2007/2008 je na Oddelku za germanistiko zaznamovala uvedba **tutorstva**. Petnajst študentov tutorjev tako odtlej nudi pomoč mlajšim germanističnim kolegom na več področjih. Novincem skušajo olajšati prehod v visokošolsko okolje, pomagajo pri reševanju težav, povezanih s socialno-ekonomskim položajem, jim svetujejo pri izbiri predmetov in morebitnem nadaljevanju študija doma ali v tujini ter jih vzpodbujajo pri vključevanju v obštudijske aktivnosti.

Poleg tutorstva je v študijskem letu 2014/15 pod vodstvom katedre za didaktiko nemščine potekal projekt *»Znanje za izkušnje«*, pri katerem so študenti pedagoške smeri druge bolonjske stopnje nudili fakultativne dodatne ure nemščine za šibkejšje študente prvih letnikov, sami pa pridobivali izkušnje s poučevanjem. Odziv študentov prvega letnika je bil zelo pozitiven, povečala pa se je tudi prehodnost v drugi letnik. Čeprav je projekt uradno potekal samo v omenjenem študijskem letu, so dodatne ure nemščine, ki jih nudijo bodisi starejši študenti in tutorji bodisi praktikantke iz nemško govorečih dežel na oddelku postale ustaljena praksa.

V sklopu integracijsko-družabnih dogodkov in med-oddelčnega sodelovanja od leta 2017 potekajo različni pikniki, večeri družabnih iger, filmski večeri in drugi dogodki. Predvsem s tutorstvom se je spet okrepilo tudi sodelovanje z Oddelkom za anglistiko. Tradicionalni Božični večer je zadnja leta prerasel v Praznični teden, v katerem tutorji obeh oddelkov organizirajo različne dogodke. Tutorji tako novim študentom ne pomagajo le ob prehodu na fakulteto, temveč so tudi glavni vezni člen med študenti različnih letnikov in oddelkov ter skrbijo za družabno dogajanje na fakulteti.

V istem študijskem letu (2007/2008) kot tutorstvo je pod mentorstvom dr. Janje Polajnar Lenarčič začel delovati **Diskusijski klub**, ki ga je vodila nekdanja študentka Sabina Dežman. Tedenska šestdesetminutna srečanja so bila namenjena predvsem študentom prvih in drugih letnikov, katerih govorne spretnosti so bile najbolj deficitarne. S pogovorom o zanimivih in aktualnih temah, ki so vezane na nemški govorni prostor in so jih študenti lahko sooblikovali sami, so utrjevali komunikacijske spretnosti v nemškem jeziku in širili besedišče. Diskusijski klub je tedensko obiskovalo približno 10 študentov. V študijskem letu 2009/2010 se je preimenoval v Konverzacijo, nato pa začasno zamrl, dokler ni leta 2017 ponovno zaživel **Debatni klub** pod vodstvom dr. Larsa Felgnerja. Srečanja potekajo načeloma na 14 dni, pogovori tečejo o različnih aktualnih, pa tudi kontroverznih temah, vendar zanimanje študentov žal ni tako veliko, kot bi si želeli.

Oktobra leta 2007 so študenti germanistike na oddelku prvič priredili **Dan germanistov** (Germanistentag). Na posameznih stojnicah so se predstavili tutorji, študentsko društvo KŠAG, revija alleMANIAK, spletna stran germanistika. NET in različne študentske organizacije. Med drugim tudi ŠSFF (Študentski svet Filozofske fakultete), kjer so od študijskega leta 2004/2005 naprej Oddelek za germanistiko zastopali: Nina Pavlinič, Tina Štrancar, Peter Zupan, Maja Peharc, Bojan Povh, Lara Krašovec in Timotej Klopčič. Prav tako so svoje stojnice postavili tudi lektorat za švedski jezik, lektorat za nizozemski jezik, debatni klub ter Avstrijski inštitut in Goethe-Institut. Prvi *Dan germanistov*, 26. 10. 2007, sta organizirala Peter Zupan in Sabina Dežman, pomemben del kulturnega programa pa je bila predstava v čast prof. dr. Antonu Janku, ki se je tega leta upokojil. Predstavo *Initiation*, ki se je poigrala z nemško srednjeveško književnostjo, je pod vodstvom dr. Mateje Gaber uprizorila na novo nastala igralska zasedba »Über-Mur-Gebiet«. Drugi *Dan germanistov* je bil 23. 10. 2008, tokrat v soorganizaciji Petra Zupana in Maje Peharc.

Kot zadnjo, vendar najbolj kontinuirano, študentsko aktivnost velja omeniti revijo študentov germanistike **alleMANIAK – Zeitschrift der Germanistikstudierenden**, ki se je izkazala za bogat zgodovinski vir študentskih aktivnosti na Oddelku za germanistiko tudi pri nastajanju pričujočega članka in v istem letu kot Univerza v Ljubljani praznuje svojo 20. obletnico. Jeseni 1999 se je manjša skupina študentov pod mentorstvom lektorice Suzane Kerin odločila izdati

publikacijo v nemščini, kjer naj bi študenti objavili nekaj dobrih spisov, ki so nastali v okviru lektorskih vaj (današnje »jezikovne vaje« oz. »jezikovna praksa«). Že druga številka, ki je izšla maja 2000, je imela podobo prave revije, ki je odtlej prinašala bolj ali manj stalne rubrike, kot na primer aktualno dogajanje na oddelku *Im dritten Stock rechts*, gledališče, kino, literarni kotiček, intervju, reportaže z ekskurzij, švedski in nizozemski kotiček, prispevke dopisnikov z drugih univerz ter korespondence s tujimi študenti (nazadnje 2013/2014 tandemsko dopisovanje s študentkami in študenti slovenščine na Univerzi Karla Franca v Gradcu), kakor tudi poezijo in prozo študentov. Kot prva odgovorna urednica se je reviji alleMANIAK zapisala Biserka Drnovšek (1999–2001), sledili so ji Tanja Petrič (2001–2004), Tina Štrancar (2004–2007), Tanja Skralovnik (2007–2010), Marija Lorbek (2011), Timotej Klopčič (2013–2017; 2013 sourednik Andrej Werber), Diana Flajs Bektašević Zailac (2018) in David Vidmar Čeru (2019).

Z idejami in predlogi so k širini in razgibanosti tem pomagali tudi mentorji: leta 2003 je mentorstvo od Suzane Kerin prevzela dr. Irena Samide, ki je revijo mentorirala vključno s tematsko številko o Josephu Rothu leta 2009, pri kateri je kot somentor sodeloval dr. Johann Georg Lughofer. Nato je mentorstvo spet prevzela Suzana Kerin (2010–2011), tematsko številko leta 2013 pa sta mentorirali dr. Irena Samide in dr. Petra Kramberger, ki je mentorica revije od leta 2013 dalje.

Revija alleMANIAK je vključno s študijskim letom 2004/05 izhajala enkrat na semester, od leta 2006 pa enkrat letno ob koncu tekočega študijskega leta (razen 2008, 2012 in 2016, ko ni izšla). Do leta 2003/2004 je veljala za plačljivo publikacijo (cena je bila 250 tolarjev, kar znaša približno en evro), sodelujoči so jo prodajali ob izidu ter na informativnih dnevih. Izkupiček od prodaje je bil namenjen delovanju društva alleMANIAK in sofinanciranju izdajanja revije. Prispevki niso bili nikoli honorirani.

Broširana revija formata A5 z barvno naslovnico je imela vse od prve številke leta 1999 do obeh števil, ki sta izšli v študijskem letu 2003/04, naklado 300 izvodov, leta 2004 pa je naklada padla na 150 izvodov za zimski semester in 200 za letni semester. Naklada revije s spremenjeno zunanjo podobo, ki je sedaj prevzela časopisni A3 format in bila v celoti črno bela, je z obema številkami v študijskem letu 2004/05 spet prišla na 350 izvodov, nato pa od leta 2006 do 2011 vsako leto izšla v 500 izvodih. Leta 2013, ko je spet zamenjala format (v celoti barven A4 format, broširano, po novem nekateri prispevki tudi v slovenskem

jeziku), in leta 2014 je naklada znašala 300 izvodov, nato pa je spet sledil upad s samo 100 izvodi leta 2015, 150 izvodi leta 2017 in 120 izvodi leta 2018.

V vseh letih obstoja revije se je med ustvarjalci alleMANIAKa zamenjalo več generacij soustvarjalcev in soustvarjalk, omeniti velja tudi prva dva oblikovalca revije, soustanovitelja revije in predsednika društva alleMANIAK, Jerneja Široka, ki je revijo oblikoval do leta 2005 in Jureta Dernovška, ki je bil oblikovalec do leta 2010.

Slika 22: redakcija alleMANIAKA, 2018

Prav tako so v vseh teh letih za alleMANIAK spregovorile tudi številne znane osebnosti iz germanističnega sveta – profesorja oddelka dr. Neva Šlibar in dr. Darko Čuden; nemški in avstrijski lektorji mag. Heidrun Thomas, dr. Horst Ehrhardt, mag. Elisabeth Hofstadler, dr. Daniel Holl, dr. Johann Georg Lughofer in gostujoča predavateljica dr. Helgard Mahrtdt; književni prevajalec dr. Štefan Vevar; znani Slovenci: nekdanji minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, vodja Avstrijskega inštituta mag. Christine Okresek, vodja Nemške čitalnice Brane Čop, nekdanji študentki germanistike Miša Novak in Alenka

Godec ter slovenski župnik v Berlinu Izidor Pečovnik-Dori; kakor tudi vrsta zvenceh imen nemške literature: Ilma Rakusa, Juli Zeh, Ludwig Hartinger, Michael Krüger, Katrin Askan, Arno Camenisch in Martin Walser.

Zvrstilo se je nekaj tematskih števil: leta 2007 je bila priloga revije posvečena takrat med študenti zelo priljubljenemu literarnemu prevajanju, 2009 je nastala tematska številka ob 70. obletnici smrti Josepha Rotha. Leta 2013 je posebna pozornost veljala »Germanskemu Babilonu« – kot se je imenoval spremljevalni program Sejma akademske knjige Liber.ac, posvečen germanskim jezikom in književnostim, ki ga je pripravil Oddelek za germanistiko. V tej tematski številki so zbrani intervjuji, reportaže in članki, ki s študentske perspektive osvetlujejo posamezne dogodke in nudijo vpogled v zakulisje priprav na sejem. Leta 2015 je sledila posebna številka, v kateri so nekdanji študenti in študentke germanistike (in anglistike) predstavili svojo uspešno poklicno pot. Prispevke so med drugim napisali: Karin Črepinko, ki dela na Slovensko-nemški gospodarski zbornici; pesnik, pisatelj, založnik in kulturni manager Aleš Šteger; samostojna književna prevajalka in raziskovalka Tina Štrancar, učitelj nemščine in angleščine Peter Zupan, učitelj nemščine in nekdanji vodja pisarne na Avstrijskem inštitutu Bojan Veberič; Zala Bojović in Andrea Barle, ki delata in živita v Berlinu ter anglistka Mili Gabrovšek, ki se je zaposlila na najstarejši univerzi na Nizozemskem.

Ob stoti obletnici Univerze v Ljubljani, ki je hkrati tudi stota obletnica Oddelka za germanistiko, je jeseni 2019 v uredništvu Davida Vidmarja Čeruja izšla jubilejna izdaja *alleMANIAKA*, ki je med drugim prinesla spomine na študij nekdanjih študentov in študentk germanistike.

Pri nastajanju članka so s pisnimi in ustnimi prispevki pomagali:

Tomi Bušinoski, Neja Čop, Sabina Dežman, Mateja Gaber, Mita Gustinčič Pahor, Daniel Holl, Timotej Klopčič, Kristina Lahl, Johann Georg Lughofer, Mira Miladinović Zalaznik, Tanja Petrič, Petra Planinc, Janja Polajnar Lenarčič, Irena Samide, Tanja Skralovnik, Urška Valenčič Arh in Peter Zupan.

Dragocen vir informacij je bila tudi študentska revija *alleMANIAK – Zeitschrift der Germanistikstudierenden*, ki izhaja od leta 1999.